Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 298 (15921) | 1981 оной декабриин 29, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

КОМСОМОЛОЙ СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Эгсэ гурбан үдэрэй үнгэрхэдэ, түүхын үшөө нэгэ гайхамшагта хуудаhан иргадажа, шэнэ, 1982 он мүндэлхэнь. Энэ жэлнай мүн лэ гүрэн түрын гүнзэгы удха шанартай үйлэ хэрэгүүдээр тэмдэглэгдэхэнь гээшэ. Эдэ шухала ушарнуудай дунда ерэхэ жэлэй май hарада болохоёо байгаа ВЛКСМ-эй XIX съезд гол hууринуудай нэгые эзэлхэ байна. Юуб гэхэдэ, комсомолой съезд бүхэн манай Эхэ ороной, алдарта партиин, илангаяа залуу хүбүүд, басагадай ажабайдалда онсо мартагдашагүй намтар боложо ородог юм. Ушар нимэhээ Ленинскэ комсомолой ээлжээтэ ехэ хуралдаанда бэлэдхэл, мүнөө үедэ саа хаанагүй, тэрэ тоодо Буряад орон доторнай үргэн дэлисэтэйгээр ябажа байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай комсомолшууд болон залуушуул бүхы совет эдир үетэнтэеэ нэгэн хамта ажалай болон политическэ угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда, хэзээ хэзээнэйхиhээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, шэн габьяа харуулжа байна.

«...КОМСОМОЛ — МАНАЙ ХАЛААН, ПАРТИИН ТУҺАЛАГША... ПОЛИТИЧЕСКЭ ТАЛААРАА ЭДЭБХИТЭЙ, АЖАЛ ХЭРЭГЭЭ МЭДЭХЭ, АЖАЛДА ДУРАТАЙ, ХҮДЭЛЖЭ ШАДАХА, ЭХЭ ОРОНОО ХАМГААЛГАДА ХОДОДОО БЭЛЭН БАЙХА ҮЕТЭНИИЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ ТУҺАЛХА ГЭЭШЭ КОМСОМОЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭГЭЭН ШУХАЛАНЬ, ЭГЭЭЛ ГОЛЫНЬ БОЛОНО, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев партиин XXVI съезд дээрэ онсолон тэмдэглээ hэн. — БҮХЫ ДЭЭРЭЭ КОМСОМОЛ ЭНЭ ЗОРИЛГЫЕ ДҮҮРГЭНЭ. ОРОНОЙ ЭЛДЭБ ОЛОН РАЙОНУУДТА АРБААД, ЗУУГААД БАРИЛГАНУУД — ТЭРЭНЭЙ ХУБИТА БОЛОНО. ГҮРЭНИИЕ УДАРИДАЛГАДА, НИИТЫН БҮХЫ БАЙДАЛДА КОМСОМОЛОЙ ХАБААДАХАНЬ БҮРИ ЕХЭ БОЛОО...»

Энэ арсашагүй тон зүб ажаглалта мүн. Ленинскэ комсомолой 60 гаран жэлэйнь ажал ябуулгые хараад үзэхэдэ, тэрэ үнэхөөрөө Коммунис партиин үнэн сэхэ туhалагша, дайшалхы халаан байhанаа бодотоор гэршэлэн харуулаа. Граждан дайнай хатуу шэрүүн үеые, арадай ажахые hэргээн бодхоохын түлөө шанга тэмсэлые, түсэбэй табан жэлнүүдые баатарлигаар дабан гаралсаа. Социалис байгуулалтын илан мандалгые хангалсаа. Тэрэл үедэ нэгэн доро бэелүүлэгдэhэн соёлой хубисхалда комсомол эгээн эдэбхитэйгээр хабаадалсаа бшуу. Фашис Германиие совет арадай илан дараха хэрэгтэ комсомолой оруулhан хубита сэгнэшэгүй.

Дайн сэрэгэй үедэ hандарhан арадай ажахые hэргээлгэ, шэнэ асари томо барилгануудые бодхоолго, Казахстан ба Сибирьтэхи атар тала газарые ашаглалга гол түлэб залуушуулай хүсөөр түйлагдаа. Эдир залуу үетэниие коммунис ёhoop хүмүүжүүлгэ — комсомолой урдаа хараха ажал ябуулгань байгаа, байнашье. Тобшолходо, Ленинскэ комсомолой эдэ бүхы аша габьяань манай партиин ба правительствын зүгhөө үндэрөөр сэгнэгдэжэ, ВЛКСМ-эй туг дээрэ аяар зургаан орден ялараа бэлэй.

Комсомол залуушуулай амжаhан ехэ амжалтанууд имагтал Коммунис партиин хүтэлбэри, тэрэнэй мүнхэ hургаал доро түйлагдаа. Тиин мүнөөшье, тэрэнэй ашаар совет залуу хүнүүд түүхын ябасада үзэгдөөгүй үйлэ хэрэгүүдые бэелүүлжэ, баатаршалга гаргажа байна ха юм. Энэ талаар манайшье республикада hайн hайхан, сэдьхэл баясуулма жэшээ баримтанууд яhала бии. Мүнөө залуушуулай түрүү манлайда жагсадаг комсомолой областной организаци өөрынгөө зэргэнүүдтэ 125 мянга гаран гэшүүдые тоолодог. Эдэнэй динлэнхи олонхинь ажал болон hуралсалдаа онсо шалгаржа, ниитын хэрэгтэ эдэбхи харуулжа ябана. Жэшээнь, аяар 1200 комсомол-залуушуулай коллектив социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, үндэр бүтээсэтэ, үнэн сэхэ габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулжа эхилhээр үнинэй. Һүүлэй үедэ хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад «ВЛКСМ-эй XIX съездэ—19 габшагай декада», «Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ залуушуулай габшагай ажал, эрдэм мэдэсэ, эдэбхи үүсхэл болон зохёохы хэрэгүүдые зорюулха!», «Партиин съездhээ комсомолой съезд хүрэтэр эршэеэ hуладхахагүй!» гэhэн уряануудаар ажалай вахтада жагсанхай. Манай үе сагай агуу барилга—Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогай, Бүхэсоюзна комсомол-залуушуулай габшагай барилга—Галуута-Нуурай электростанциин залуушуулай дунда «ВЛКСМ-эй XIX съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэл илангаяа шангаар дэлгэржэ захалаа.

Тэрэшэлэн завод ба фабрикануудта, барилга болон транспорт дээрэ, колхоз, совхозуудта, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха албанда, худалдаа наймаан ба эдеэ хоолой предприятинуудта шударгы бэрхэ залуушуул олоороо ерэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлхын тула хамаг хэбэ шадалаа элсүүлнэ.

Мүн хүдөөгэй залуушуулай дунда «Мал ажал—комсомолой дайшалхы хэрэг», «Хүдөөдэ ажаhуулагша хадаа—техникэ мэдэ!» гэhэн хүдэлөөнэй үргэдэжэ байhаниие нэн түрүүн hайшаан тэмдэглэмээр. Энэ үнэтэ үүсхэл Кабанскын, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Хяагтын болон бусад районуудта халуунаар дэмжэгдэнэ.

Гэхэ зуура, комсомолшууд болон залуушуулай эдэбхи үүсхэлые улам бадаруулха, үргэнөөр дэмжэхэ хэрэгтэ хананжа багатайгаар хандаха ушарнууд энлэ тэнлэ үшөөл дайралдадаг байха юм. Тодорхойлходо, Мухар-Шэбэрэй, Яруунын районуудта комсомол-залуушуулай коллективүүд үсөөн, залуушуулай дунда социалис мүрысөөн hулаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Тиихэдэ Баргажан ба Захааминда залуу кадрнуудай хүдэлмэриhөө гаража ошохо, ерэхэнь олон байhан зандаа. Тиимэhээ эдэ бүгэдэ дутуу дунданuудта анхаралаа ехээр хандуулжа, дары түргөөр усадхаха зэргэтэйбди. Энэ шухала хэрэгые нютагуудтахи партийна организацинууд толгойлжо, эрид хубилалта түйлаха ёhотой. Нэн түрүүн партийна организацинууд залуушуулай хүдэлөөндэ коммунистнуудай хүтэлбэрилхы үүргэ хангаха, али болохоор дэмжэхэ, социалис мүрысөөнэй эршые улам шангадхаха эрхэ байдал байгуулха уялтатай.

Залуу үетэн—манай ерээдүй, бата найдал. Эдэнэй хүсэл зориг, абьяас эрмэлзэлые зүбөөр, коммунис ёhoop шэглүүлжэ шадабал саашадаа үшөө ехэ илалта түйлахамнай лабтай. Эгээ мүнөө үедэ, ВЛКСМ-эй XIX съездын хүндэлэлдэ бүхы залуушуулай дунда шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байhан али болохо хүдэлөөе халуунаар дэмжэжэ, ударидан толгойлхо гээшэ партийна, комсомолой комитедүүдэй, дайшалхы зорилгонуудай нэгэн болоно.

АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ТҮГЭСХЭЕ!

ТҮРҮҮШЫН ХУРЬГАД

Шэмэрүүн хүйтэн үбэлэй эдэ үдэрнүүдтэ хонишодой одоол унтан хэбтэнгүй ажаллаха халуун хаhа оробо. Манай колхозой түрүү хонишод Г. М. Шарагулов, Б. С. Югдуров гэгшэдэй отаранuудта эхэ хонидынь хурьгалжа, түрүүшын хөөрхэн сагаахан хурьгадай маараан дуулдажа эхилбэ. Тэдэнэр тус бүрээ гуша гаран хурьгадые абаад байна. Түл түрэсэнь hайн.

Эдэ хонишод нёдондо үбэл мүн лэ олон хурьгадые абажа, эрхим hайнаар түлжүүлжэ, эхэhээ hалгаагдаха хүрэтэрнь яhала томонууд болгоhон юм. Жэшээлхэдэ, хонишон Г. М. Шарагулов 100 эхэ хониин бүриhөө 105 хурьга абажа, бүхыдэнь түлжүүлжэ, тус бүриинь 27 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэhээнь hалгааhан юм. Мүн хонишон Б. С. Югдуров мүрысөөтэ нүхэрhөө дутуугүй амжалта түйлаа hэн.

Мүнөө жэлдэ колхозоймнай хонишод бүри ехэ амжалтануудые түйлахаар оролдожо байнхай. Хурьгалха дүтэлhэн хонидоо амяарлан хаагаад, гэр бүлөөрөө ээлжээлэн манажа хононо, хурьгадаа зоотехническэ эрилтын ёhoop абаhа, эхэдэнь дары хүхүүлнэ. Байрань яhала дулаан, арюун сэбэр.

А. СЫБЕНОВ,
Түнхэнэй районой «Маяк» колхозой ахамад зоотехник.

ТҮСЭБӨӨ ХОЛО ҮЛҮҮЛБЭ

«Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин горнягууд жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайгаа мэдээсэбэд. Тус коллектив 1981 ондо 1 миллион 362 мянган түхэригтэ продукци худалдажа, 340 мянган түхэриг сэбэр олзо оруулаа. Тиигэжэ продукци худалдаха түсэбынь 101 процент, олзо оруулха түсэбынь 150 процент дүүргэгдэhэн байна.

Социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл—экскаваторай машинистнар Н. Х. Афанасьев, П. М. Сивцов, автопогрузчигай оператор М. А. Григорьев, жолоошод В. Ф. Хисунов, В. Н. Климашевский, үрэмдэгшэд Г. М. Местнов, А. Н. Филсин энэ амжалта түйлаха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулhан байха юм.

Д. ТУМАНОВ.
Загарайн район.

ЗАЛУУШУУЛ ОРОЛДОСОТОЙ

Баргажанай районой Хилганын наймаанай предприятиин Ирина Сандановагай даадаг магазин эгээл эрхимүүдэй нэгэн юм. Хэрэгтэй эд бараа худалдажа абахаяа ерэhэн малшад, хонишодые магазинай наймаалагшад гүйсэд хангахые оролдодог. Комсомол-залуушуулай тус коллектив hүүлэй үедэ түсэбөө, абаhан социалис уялгаяа жэншэдгүй дүүргэнэ. Тэдэнэр ВЛКСМ-эй XIX съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө шармайн оролдоно.

Ц. ХОБРАКОВА,
хүдөө бэшэгшэ.

ДААБАРЯА ДҮҮРГЭБЭ

Хэлхеэ холбооной Зареченскын отделениин хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ олзо оруулха жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэбэ. Тус коллективые В. Д. Елизарова хүтэлбэрилдэг. Тиихэдэ М. Г. Егоровагай хүтэлбэрилдэг хэлхеэ холбооной 2-дохи отделени байгша оной декабриин 21-дэ жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые дүүргэжэ амжаа. Ажалаа hайнаар эмхидхэдэг В. Д. Елизарова, Н. Г. Егорова гэгшэд почтын хүдэлмэриие hайн мэдэхэ үнинэй мэргэжэлтэд мүн. 15—20 жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа, баян дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэд болоо. Гэхэтэй хамта эдэ коллективүүдэй операторнууд Е. М. Афанасьева, Ю. Д. Можайская гэгшэд баhал hайшаал, магтаалда хүртэмөөр хүдэлдэг. Почтальонууд нүхэд Елисеева, Макарова, Перевалова, Раднаева гэгшэд оролдосотой нарин ажалаараа шалгарнад. Эдэнэр харилсаата мэргэжэлнүүдые сүм шудалhан, ямаршье сагта операторай, телеграфистын хүдэлмэри хэхэ аргатай болонхой.

Хэлхеэ холбооной 1-дэхи, 7-дохи, 26-дахи, 47-дохи отделенинүүдэй коллективүүдэй хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ түрүү зэргэдэ жагсанхай.

Б. СОТНИЧ,
почтамтын оператор.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ээрэлгэдэ ноохо бэлдэдэг цехэй 4-дэхи разрядай сновальщица Екатерина Сидоровна Родионова түсэбөө 120 процентээр дүүргэнэ.

Дүршэлтэй сновальщица Улаан-Үдын городской Соведэй депутат. Екатерина Сидоровна залуу зондо заабари үгэжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сновальщица Е. С. Родионова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЕХНИКЭДЭ—ЭЗЭН ЁhOOP

Бодото hайн эзэн ургасаяа хуряамсаараа техникэдээ анхаралаа табижа, ерэхэ жэлэй хабарай тарилга болон ургаса хуряалгын хүдэлмэри тушаа бодомжолжо эхилдэг гээшэ ааб даа.

Тиимэhээ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд бүри ноябрь hарын эхэр трактор болон хүдөө ажахын бусад машина техникые заhабарилжа эхилээ юм. Түрүүшын үдэрhөө энэ хүдэлмэридэ зургаан механизаторнууд табигдаhан байна. Эгээн түрүүн гэнжэтэ мөөртэ тракторнуудые заhабарилжа эхилээ hэмди. Энэ хүдэлмэридэ эгээл дүй дүршэл ехэтэй, харюусалгаяа hайн мэдэхэ хүнүүд табигдаа.

Тиигэжэ хабартаа газар хахалалгада хүдэлхэ 17 гэнжэтэ мөөртэй тракторай мүнөө 10-иинь бэлэн болгогдожо жагсаалда табигдаба.

Үшөө гурбан трактор задалагдаад, заhабарилагдажа байнхай. Тиихэдэ «Госкомсельхозтехникэ» нэгэдэлэй Тарбагатайн отделенидэ үшөө 2 трактор капитальна заhабарилга гаража байнхай.

Механизаторнуудай дуталдадагшье hаань, заhабарилгын хүдэлмэридэ эгээл дүй дүршэл ехэтэй шадамар бэрхэ хүбүүдые табинабди. Жэшээлхэдэ, Александр Казанкин, Пунсук Дашацыренов, Галсан Дармаев, Владимир Банзаров, Прокоп Иванов гэгшэд заhабарилга дээрэ ямаршье харюусалгатай хүдэлмэриие hайн шанартайгаар бүтээдэг гэжэ алдаршанхай. Энэ жэлдэ Совет Армиин алба дүүргэжэ ерэhэн залуу механизатор Юрий Найданов баhал магтаалтай hайнаар хүдэлнэ.

Резинэ мөөртэй бүхы тракторнуудаа бидэ үшөө намар байхада заhабарилжа бэлэн болгоо hэмди. Тэдэмнай динлэнхидээ үбhэ тэжээл зөөлгэдэ хүдэлгэгдэнэ. Тэдэнэй заримынь хабар болотор дахин мастерскойдо оруулжа техническэ харууhа хэхэ бага зэргын заhабарилга бүтээхэ байнабди.

Газарай хүрьhэ элдүүрилхэ оньhон машинануудые заhабарилгада дүршэлтэй механизаторнууд Иван Капустин болон Жамсо Самьяев гэгшэд табигданхай. Тэдэнэр богони болзорто тарянай 5 сеялкэ, 10 плуг, 5 плоскорез, хэдэн культиватор заhабарилжа жагсаалда табяа.

Манай механизаторнууд Бэшүүрэй районойхидой жэшээгээр хүдэлжэ, бүхы трактор болон газар элдүүрилгын техникые апрелиин 1 болотор заhабарилжа бэлэн болгохо зорилго урдаа табинхай.

Гэбэшье манайда дутуу дунданууд, бэрхэшээлнүүд ушарнагүй гэхэ болоо hаа, буруу. Илангаяа зарим шухала запасной хэрэгсэлнүүд дуталдажа заhабарилгын хүдэлмэриие удааруулна. Хуушан ДТ-54 тракторта хэрэгтэй зүйлнүүд дуталдадаг. Мүн К-700 тракторай наймаан анзаhатай плугуудай зарим детальнууд баhал олдоногүй. Эдэ бүгэдые еэhэдынгоо хүсөөр аргатайл hаань, hэльбэн шэнэлжэ, хуушан трактор, машинануудай детальнуудые абажа табиха баатай болонобди.

Энэ жэлдэ бидэ автомашинанууд болон үбэлдөө хүдэлгэгдэдэг тракторнуудые байлгаха тусхай дулаан гараж барижа дүүргэхэмнай. Энээнэй бэлэн болоходонь тэрэнэй нэгэ таhалга соо таряа хуряалгын комбайнуудые оруулжа заhабарилхаар хараалнабди. Энэ хүдэлмэридэмнай Элхиин автозаhабарилгын завод ехэ туhаламжа хүргэхэ байна. Гэбэшье заводой дирекци заримдаа комбайнда хүдэлжэ огто үзөөгүй, тэрээниие огто мэдэхэгүй хүнүүдые эльгээдэгынь харамтай. Үнэндөө, урдань комбайнёроор хүдэлhэн заводто хүнүүд олон бии ха юм.

Манайда механизаторнуудай дуталдаха ушар илангаяа «хүндүүлхэй» асуудал болонхой. Ажахыда бии байhан 50 тракторта 18 — 20 механизатор тоологдоно. Тиимэhээ нилээд олон техникэ эзэгүй байха юм. Иимэ эрхэ байдалда залуу механизаторнуудые ажахыдаа олон болгохо, энэ мэргэжэлдэ хүнүүдые шэнээр hургаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха байгаабди.

Теэд механизаторнуудай бүгэдэ ниитын hуралсал ажахыдамнай мууса эмхидхэгдэнэ, мүн Элхиин СПТУ-дашье залуушуулые олоор эльгээжэ шаданагүйбди. Энэ асуудалые хамтын хүсөөр шиидхээгүй hаа, саашадаа тон бэрхэтэй байдал тохёолдохонь холо бэшэ.

П. ДАМБЕЕВ,
Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой МТМ-е даагша.

УРИДШАЛАН БЭЕЛҮҮЛБЭ

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, манай совхозой hү hаалиин фермын малшад гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб ноябриин 25-да дүүргэhэн тухайгаа мэдээсээ hэн. Үнгэрhэн гурбан кварталай туршада социалис уялгануудаа үлүүлжэ ябаhан Ехэ-Нугын фермын hаалишад (даагшань Ц-Д. Лубсанов) тоhоной заводто бүхыдөө 3224 центнер hайн шанартай hү тушаагаа. Харин тэдэнэй жэлэй түсэб 3200 центнер байhан юм. Иигэжэ даабариия 36 үдэрөөр уридшалан дүүргээ. Тус коллектив жэлэй дүүрэтэр үшөө 200 гаран центнер hү үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдахаар хараална.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, тэдэнэр мүнөө үедэ hаамхай үнеэн бүриhөө 300 килограммаар үлүү hү hаагаа гэхэ гү, али 30 процентээр дээшэлүүлээ. Тиихэдэ байгша ондо үйлэдбэрилгээ 27 процентээр, гүрэндэ худалдалгаяа 29 процентээр ехэ болгоо. Гэхэтэй хамта түрүү фермын hаалишад hүнэй шанарые нилээд hайжаруулhан байна. Хэрбээ нёдондо жэл гүрэндэ тушаагдаhан продукциин оройдоол 40 процент нэгэдэхи, бусадынь хоёрдохи сортоор абтаhан байгаа hаа, харин энэ жэл 60 процентнь нэгэдэхи классай шанартайгаар тушаагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй hү үйлэдбэрилхэ түсэбөө уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ дүй дүршэл ехэтэй, ажалша бэрхэ hаалишад түрүүлhэн байна. Тэдэнэй тоодо Доржо-Ханда Гармаевна Тогошеева даалгагдаhан бүлэг үнеэдhээ бүхыдөө 330 центнер гэхэ гү, али түсэбhөө гадуур 19 центнер hү hаажа, бэшэ нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулба. Тиихэдэ Дари Гомбоевна Ганжурова 301 центнер, Галина Дареевна Будаева 290 центнер hү үйлэдбэрилжэ, мүн лэ түрүүшүүлэй зэргэдэ гараhан байна.

Фермын малшадай амжалта халаа үдэр бүриин оролдосотой ажалай болон ажахын зооветмэргэжэлтэдэй бодото туhаламжа, заабариин дүн болоно. Май hарын эхеэр малнай зунай бэлшээридэ гаргагдаа hэн. Тэдэнэй байха тусхай байра Булагтай голой Азарга нютагта түхеэрэгдэhэн юм. Эндэхи элдин шэмэ ехэтэй ногоондо үнеэд үдэр hүнигүй бэлшээгдээ. Угай малшад Бадмажап Надмитович Жигжитов, Владимир Гомбоевич Ганжуров гэгшэд бэлшээринээ саг соонь hэлгэн, малайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлээ. Тиихэдэ тугалнууд hайн ногоотой тээлниг соо байлгагдажа, шэгнүүрээ нилээд нэмээгээ. Август hараhаа эхилжэ, hаамхай үнеэдтэ минеральна бодосуудаар шанаржуулагдаhан тэжээл талха тарянай зүйлтэй холин эдюулээ. Иигэжэ харууhалhанай ашаар hүн ехээр абтаа, үнеэд, тугалнууд тобир тарганаар үбэлжөөндэ оруулагдаа.

Мүнөө малшадай эгээл харюусалгатай хаhа — малай үбэлжэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Тэрээндэ бэлэдхэл халуун зунай үеhөө эхилээ hэн. Малай байха байраяа, хашаа хорёогоо эртүүр заhабарилжа дүүргээбди. Байрынгаа оньhон түхеэрэлгэнүүдые, тэжээл бэлэдхэхэ ба буйлуулха цехүүдые шэнэлэн hэльбээбди. Мүн зайн галай утаhанууд шэнээр татагдаа. Манай нютагаар ган гасуурай болоошье hаань, хүн бүхэнэй оролдолгоор энэ жэлэй малай үбэлжэлгэдэ дүүрэн хүрэхэ үбhэ, зелёнко, силос, hолоомон, сенаж бэлэдхэгдэжэ, малшадта зөөгдөө. Мүнөө бүхы бүдүүн тэжээлээ буйлуулан үгэнэ. Фермын мал бүлеэн уhаар саг үргэлжэ хангагдана. Һаагдаhан литр hүн бүридэ үнеэдтэ 500 грамм холимог тэжээл үгэлсэнэ. Тэжээл буйлуулдаг цехтэ Алексей Содномович Дамбаев, Жаргал Гармаевич Раднаев, тракторист Данил Дамдинович Намсараев гэгшэд hайнаар ажалладжа, hаалишадай зүгhөө магтаалда хүртэнэ.

Тугалай шэнэ байра баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Мүнөө тэрээн соогоо фермын бүхы түл боксово аргаар харууhалагдажа эхилэнхэй.

Манай совхозой малшад, хонишод мяха, ноохо ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө мүн лэ уридшалан дүүргэбэ. Тодорхойлон хэлэбэл, 318 центнер ноохо хайшалжа, жэлэйнгээ түсэб 104 процент болгообди. Тиихэдэ эдэ үдэрнүүдтэ Захааминай мяханай комбинадта эбэртэ бодо мал тушаагдажа, мяха худалдаха даабаряа мүн лэ үлүүлээбди. Бүхыдөө 3400 центнер hайн шанартай мяхан гүрэндэ тушаагдаа.

Һүүлшын жэлнүүдтэ малшадай ажал хүдэлмэридэ ехэ хүндэ хүшэр байба. Гэбэшье үбhэ тэжээл, талха тарянай зүйлнүүдэй тон хомор байгаашье hаань, тэдэнэр габшагай ажалаараа бэрхэшээлнүүдээ дабажа гараа. Түрүүшүүлэй зэргэдэ манай мал адуулагшад Валентина Дамдиновна Дондёнова, Максим Хандажапович Батуев, хонишод Илларион Иванович Яньков, Очир Цыденовна Найданова, адуушад Иннокентий Бадмаевич Бадмаев, Доржи Батуевич Эрхеев болон бусад оролсоно.

Мүн энэ амжалтада зооветмэргэжэлтэдэй оруулhан хубита ехэ. Совхозой ахамад зоотехник Василий Самбуевич Самбуев, ахамад ветврач Сергей Цыренович Бальжитов, отделениие эрхилэгшэд Владимир Гомбоевич Сосоров, Геннадий Филиппович Яньков гэгшэдэй хоолын хараатайгаар ажалладагыень онсо тэмдэглэмээр.

Иигэжэ манай совхозой малшад, зооветмэргэжэлтэд Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай республика дотороо гаргаhан үүсхэлые hайшаан дэмжэжэ, үбэлжэлгын үедэ адуу малайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлхын хойноhоо бүхы хүсэл оролдолгоёо гарган ажаллана.

В. САНЖЕЕВ,
Захааминай районой Михайловкын совхозой директор.

ҮНДЭР ТҮРҮҮ СУРТАЛЫЕ БАТАЛАН...

Россиин Федерациин соёлой уран бэлигтэндэ үнгэрhэн жэл толотомо амжалтануудаар түгэсэбэ. Совет арадай габшагай ажалые, удха түгэлдэр ажабайдалые элирхэйлэн харуулhан бэлиг түгэлдэр үсөөн бэшэ зохёолнууд байгуулагдаа. 1981 оной РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудта хүртэhэн литература, искусство болон архитектурын зохёолнууд энээн тухай элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **В. И. Кочемасов** ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

«Байлдаан» гэжэ романай автор прозаик Н. Горбачевто М. Горькиин нэрэмжэтэ шан олгогдоо. Манай арадай амгалан тайбан ажалые хамгаалхаар найдан даалгагдаhан Совет Армиин сэрэгшэдэй мүнөө үеын албан тухай энэ зохёол соо тодо хурсаар хөөрэгдэнэ. Уран зохёолшо Г. Семенов рассказуудые бэшэдэг байhаараа үргэнөөр мэдээжэ болонхой. «Сэнхир утаан» гэжэ ном дотор оруулагдаhан тэрэнэй шэнэ зохёолнууд шанда хүртэбэ. «Дэлхэй дээрэ мододой байгаа сагта», «Хэзээ нэгэтэ би дуу зохёоhон хүм» гэhэн ноёмууд соо согсологдоhон оронойнай түүхын, тэрэнэй баатар габьяата мүнөө үеын байдалые зураглан харуулhан поэт Н. Доризогой философско гүнзэгы удхатай зохёолнууд М. Горькиин нэрэмжэтэ шанда мүн лэ хүртэhэн байха юм. Адыгей поэт И. Машбашай «Үдын наранай элшэ хурса» гэhэн шүлэгүүдэй, поэмэнүүдэй ном шагналаар тэмдэглэгдэбэ.

Элитэ ехэ скрипач В. Третьяков М. Глинкын нэрэмжэтэ шанда хүртөө. Манай орон дотор, хилын саана тэрэнэй концертнүүд хүн зондо халуунаар угтагдадаг юм. ССР Союзай Ехэ театрай солист А. Ворошило гоё hайхан хоолойтой, актерой гайхамшагта бэлиг шадабаритай байhанайнгаа түлөө үндэр дээдын шагналаар шагнагдаа. Дирижер В. Чернушенкын бэлиг шадабари олоной дунда үндэрөөр сэгнэгдэнхэй.

Вологодскын эдир харагшадай театрта «Намайе хүлисэ» гэhэн зүжэгые найруулан табигшадта К. Станиславскиин нэрэмжэтэ шан олгогдоо. Залуушуулые Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар ехэ удха шанартай энэ зүжэг дотор Эхэ ороноо эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалагшадай мартагдашагүй образууд мүнхэлэгдэнэ. «Усвятские шлемоносцы», «Егор Булычов болон бусад» гэhэн зүжэгүүдые найруулан табиhанайнгаа түлөө Пермиин драмын театрай ахамад режиссер И. Бобылев, байгаалиие шэнэдхэн хубилгагша агууехэ эрдэмтэ И. Мичуринда зорюулагдаhан «Сагаан түймэр» гэжэ зүжэгэй түлөө Мичуринскын драмын театрай ахамад режиссер Г. Томилин, актер И. Полянский гэгшэд РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудта хүртэбэ.

Амгалан тайбан, зохёон байгуулхы ажалай баяр жаргалангые магтан дууладаг Удмуртын уран зураагша А. Холмогоровто уран зурагай искусствын талаар И. Репинэй нэрэмжэтэ шан олгогдоо. «Манай үеын хүн» гэжэ скульптурна бүлэг портредүүдые байгуулhан Ленинградай мастер В. Астапов лауреат болобо. Манай ниислэл хотын үзэсхэлэн гоё hайханиие харуулhан линогравюранууд болон офортнуудайнь түлөө Москвагай уран зураагша П. Захаровта шан барюулагдаха байна. Бүлэг уран зураагшад-прикладнигууд мүн лэ шанда хүртэхэ болонхой.

Кино болон телевидениин талаар «Намарай урилдаан» гэжэ уран hайханай фильмын сценаристда, зохёон буулгаhан коллективтэ аха дүүнэр Васильевуудай шан барюулагдаха юм. Тус фильм хүнэй алдуу эндүүнүүдые эрид шүүмжэлжэ, үндэр үзэл сурталнуудые батална. Манай үеын хүнүүдэй портредүүдые байгуулhан «Фронтовигууд», «Мальцово тосхоной Мальцев» гэhэн телевизионно баримтата фильмүүдэй авторнууд. Ураал болон Сибирь тухай картинануудай автор — режиссер болон оператор А. Стремяков шангуудта хүртэбэ. Эдэ бүхы зохёолнууд гүнзэгы үзэл бодолтой, хүнэй абари зангые тобоймо хурсаар харуулhаараа шалгарна.

Московско областьдо уласхоорондын залуушуулай олимпийскэ лагерь байгуулhан бүлэг хүнүүдтэ Воронеж хотодохи актерой байшангай проект табигшад болон барилгашад, мүн «Вятка хотодо Совет засагые байгуулга» гэжэ диарамые байгуулhан архитекторнууд болон уран зураагшад архитектурын талаар лауреадууд болобо.

Залуушуулые хүмүүжүүлгын шухала асуудалнуудые табиhан «В моей смерти прошу винить Клаву К». гэhэн уран hайханай фильмые зохёон буулгагшад Н. К Крупскаягай нэрэмжэтэ шанда хүртэhэн байна.

(ТАСС).

БАМ

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Мүнөөдэр—үсэгэлдэрэйхиһөө, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө һайнаар барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэжэ, гүрэнэй даабари болон абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хүн бүхэн бүхы хүсэ шадалаа зорюулха болоно. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые эрид дээшэлүүлжэ, бага гаргаша-тайгаар ехэ продукци гаргаха хэрэгтэ ажалша коллективүүд ехэ анхарал хандуулха ёһотой гээд зааһан байна. Манай 11-дэхи тоннельнэ отрядай коллектив КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудые ехэл анхаралтайгаар шудалжа, саашадаа үшөөл һайнаар барилга хэхэ, Хойто-Муяын тоннель малтаха ажалаа саг болзоротонь дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаба.

Мастерска участогуудай, бригадануудай коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, дундаа ажалай хэлсээ баталаад, үсэд нэтэрүүгээр мүрысэнэ. Һайн бэлэдхэлтэй, дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэд байгаалиин олон бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан, ажалай үндэр бүтээсэ түйлажа, совет хүдэлмэришэнэй нэрэ хүндые үндэр дээрэ үргэн суурхуулна. Үнинэй проходчик В. И. Безридный Хойто-Муяын тоннель малтаха хэрэгтэ гайхамшаг габьяа харуулаа. В. И. Безридный хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд һарадаа 70—75 метр тоннель малтажа, Хойто-Муяын тоннелиин барилга дээрэ үзэгдөөгүй үндэр бүтээсэ түйлажа захалаа. Һаяшаг В. И. Безридный «Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. В. И. Безридный хүнгэн бэшэ ажал үнэль малтаха хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, гайхамшаг баатаршалга харуулһан, Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ солодо хүртэһэн В. Р. Толстоухов манай тоннельнэ 11-дэхи отрядай коллектив дотор хүдэлжэ захалба. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд богонихон болзорой туршада гэхэ гү, али июль—сентябрь һаранууд соо 200 гаран метр тоннель малтажа, ёһотой баатаршалга харуулаа. Шэнэ коллектив соо шэн зоригоо һуладхангүй хүдэлжэ байһаниинь үрмашамаар. Өөрынгөө бэлиг шадабарида, дүй дүршэлдэ найдан түшэглэһэн, залуушуулые шадамар бэрхээр хүмүүжүүлэн хүтэлбэрилһэн дээрэһээл В. Р. Толстоухов ажалдаа амжалта түйлана. Хойто-Муяын тоннель малтахада, олон бэрхэшээлнүүд дайралдана. В. Р. Толстоухов эдэ бэрхэшээлнүүдые зоримгой бэрхээр гаталжа, даабаряа үлүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Байгша оной гурбадахи кварталай дүнгөөр тэрэнэй бригадын коллектив КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй, ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан Тугаар шагнагдаһан байха юм.

Манай тоннельнэ отрядай коллектив дотор үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэр хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, Хойто-Муяын гайхамшаг тоннелиин барилгые саг болзоротонь дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхээр шиидэһэн манай отрядай хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэһэн уялганuудые абаад, шангаханаар ажаллажа байна. Минии хүтэлбэридэг бригадын гэшүүд байрын гэрнүүдые, һургуули, сад-ясли, столово, магазинуудые, промышленна объектнүүдые барижа, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэхэ, барилгын объектнүүдые саг болзоротонь ашаглалгада тушааха гэжэ эрмэлзэнэ. Мүнөө үедэ тиимэ һулаханаар гү, али дунда зэргээр хүдэлжэ болохоор аал. Бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжонуудаа эгээл үндэр бүтээсэ түйлаха хэрэгтэ бидэ зорюулха ёһотойбди. Тиимэ эрилтэ бидэнэй урда түрэл Коммунис парти табина ха юм. Бригадымнай 32 гэшүүд яһалал оролдоно, шэнэ онол арга хэрэглэхэ, хүдэлмэриин минута бүрые аша үрэтэйгөөр ашаглаха гэжэ оролдоно.

Бидэ арбадахи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргээ һэмди. Табан жэлэй даабариһаа гадуур 161-дэхи сериин гэр, ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай байшан ашаглалгада тушаагаа һэмди. Тиихэдэ «Северный» совхозой ажалшадта хоёр бүлэ айлай байха хоёр гэр, һургуулиин байшан даабариһаа гадуур барижа үгөө бэлэйбди. Коллективнай яһала һайнаар хүдэлнэ гэжэ хэлэхэ байнаб.

Бэрхэ барилгашад Михаил Москвитин, Николай Добханов, Анатолий Бирюков, Виктор Верхогляд болон бусад 1974 онһоо хойшо БАМ-ай барилгада хабаадалсана. Эдэнэр самсаал сабшаа, хүүргэнүүдые, байрын гэрнүүдые, промышленна объектнүүдые барилсаа. Северомуйск, Тоннельный поселогуудай эхэнхи гэрнүүд, столово, магазинууд эдэнэй гараар бодхоогдоһон байха юм. Үбэлэй янгинама, 45 — 50 градус хүйтэндэшье, зунай халуундашье эдэнэр ажалайнгаа эршые халташье һуладхадаггүй, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг. Шулуугаар, модооршье, түмэр-бетонооршье барилга хэхэ арга шадалтайнууд болонхой. Хүдэлмэриин олон ондоо мэргэжэл шудалха гээшэ тон ехэ удха шанартай байдаг. Бригадымнай гэшүүд барилгашанай, бетонщигой, шулуушанай, электро-гагнууршанай мэргэжэлнүүдые тэгшэ шудалһан дээрэһээ бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэдэг заншалтай. Коллективнай 161-дэхи сериин гэр 60 үдэрэй туршада хабсаргаха даабаритай аад, үнэн дээрээ 40—45 үдэрэй туршада дүүргэнэ. Һайн бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэд ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандаһан дээрэһээл арга боломжоёо сүм хэрэглэжэ, даабаряа хододоо үлүүлдэг гээшэ.

Бидэ 1978 онһоо хойшо бригадна подряд хэрэглэнэбди. Энэ түрүү онол аргын һайн талань олон ааб даа. Хүдэлмэришэдые, илангаяа залуушуулые, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ энэ ехэ удха шанартай. Һайнаар, аша үрэтэйгөөр хүдэлөө һаа, барилгын объектнүүдые саг болзоротонь эрхим шанартайгаар тушаагаа һаа, нэмэлтэ түлбэри абадаг гээшэбди. Арбадахи табан жэлэй туршада 21 мянган түхэригэй нэмэлтэ түлбэри абажа дундаа хубаагаа һэмди. Үнэн сэхээр ажаллаһан хүн ехэ түлбэридэ хүртэхэ аргатай юм. Бригадна подряд хэрэглэһэнэй ашаар барилгын материал ехээр арьбалнабди. Бидэ бүхы бригадаараа арбадахи табан жэлэй туршада 144 кубометр хюрөөдэмэл хэрэгсэл, 250 центнер цемент, 50 тонно түмэр арьбалаа һэмди.

Бага, ехэшье юумэ арьбалха, эгээл үндэр бүтээсэ түйлаха хэрэгтэ манай түрэл Коммунис парти, совет гүрэн ехэ анхарал хандуулна. КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, хүн бүхэн энэ шухала асуудалда тон ехэ анхарал хандуулжа, барилгын материал арьбалха гэжэ эрмэлзэнэ. Манай бригадын коллектив КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй материал ехэл анхаралтайгаар шудалжа, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхэ гэһэн зорилго урдаа табина. Бидэ эрхим шангаар хүдэлхэшье ёһотойбди. Коллективнай «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэһэн юм. Энэ солоёо дээрэ үргэжэ ябаха болонолди даа. Бидэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхээр уялга абаабди.

Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэ бригадымнай совет, коммунист Анатолий Бирюковой хүтэлбэрилдэг партийна бүлэг ехэ хубитаяа оруулха бээ. Бидэнэй һайнаар хүдэлжэ, байрын гэрнүүдые, столово, магазинуудые олоор барихада, проходчигуудай һуудал байдал улам һайжаржа, Хойто-Муяын тоннелиин барилга хурдан түргэнөөр хэгдэхэ байна бшуу. Бригадымнай гэшүүд тон харюусалгатай участок дээрэ ажаллажа байдагаа һайн ойлгоно. Тиимэһээл түйлаһан амжалтануудаа саашадань улам арьбадхан, үшөөл үндэр бүтээсэ түйлажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр эрид шиидэнхэй. Бригадымнай коллектив үгэдөө хүрэхэл байха.

В. ПРОКУШЕВ,
тоннельнэ 11-дэхи отрядай бригадир, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат.

МАЛШАДТА ЛЕКЦИ УНШАГДАНА

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй, тэндэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ, СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сессиин материалнуудые хүн зоной дунда нэбтэрүүлхын тула партиин Ахын райком пропагандистнуудай бүлэгүүдые эмхидхэжэ, хүдөө нютагуудаар эльгээһэн юм.

Һаяхан энэ бүлэг «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Улаан-Аха» колхозуудай малшадтай уулзажа срээ. Тус бүлэгтэ оролсоһон КПСС-эй Буряадай обкомой инструктор Ц. Б. Цырендоржиев малшадай үмэнэ түрэл буряад хэлэн дээрээ хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна.

Гадна партиин райкомой секретарьнар Н. Б. Бужинаев, В. Ц. Норбоев, таһагые даагша Ц. И. Цыбденов гэгшэд мүн лэ бусад колхозуудай малшадтай уулзажа, лекци, хөөрөөнүүдые үнгэргөө.

Тиихэдэ «50 лет Октября» колхозой парткомой лекторнууд болон агитаторнууд малшадай дунда ойлгуулам-жын хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Эндэ парткомой секретарь С. П. Иванов, түрүүлэгшын орлогшо И. М. Ошоров, ахамад мэргэжэлтэд Д. Г. Гергенов, С. Ж. Ангархаев, В. Д. Намсараев болон «Знание» бүлгэмэй лекторнууд хөөрөөнүүдые үнгэргэнэ.

В. ГАЛСАНОВ.

Аграфена Будаева Улаан-Үдын шэлэй заводто ерэһээр арбаад жэлэй туршада хүдэлнэ. Заводой хүдэлмэришэд бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоходоо, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаһан юм. Тэрэнэй нэгэн —шэл отологшо, цехэй түрүү хүдэлмэришэн Аграфена Будаева болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү хүдэлмэришэн Аграфена Будаева.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

ПРОДУКЦИИН ШАНАР ҺАЙЖАРНА

КПСС-эй XXVI съезд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда гүрэндэ худалдагдаха продукциин шанар һайжаруулха талаар шанга эрилтэ табяа һэн. Энээнээ бэелүүлхын тула Захааминай районой ажахынуудай коллективүүд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Жэшээ болгон 1981 оной 11 һарын дүнгүүдые зэргэсүүлээд үзэе. Энэ хугасаа соо район дотор бүхыдөө 43.866 центнер һүн үйлэдбэрилэгдөө гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 2226 центнер һүн ехээр абтаа.

Һү ехээр үйлэдбэрилгэдэ СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Михайловкын, Санагын болон Харацайн совхозууд горитой хубитаяа оруулаа. Жэшээнь, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз жэлэй эхинһээ хойшо нёдондонойхиһоо 112 килограмм һү үнеэн бүриһөө үлүү haaгаа. Һү һаалияа нилээд дээшэлүүлһэнэй ашаар тус ажахы гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые сентябриин 4-дэ дүүргээ юм.

Мүн үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал, мяха гүрэндэ худалдалга 13.958 центнерээр, нооһон—125 центнерээр, хартаабха 2 дахин үлүүлэгдээ. Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын хажуугаар шанарыньшье һайжараа. Энэ жэлэй 11 һарын туршада районой совхозууд гүрэндэ тус бүреэ 301 килограмм шэгнүүртэй 8.562 үхэр тушаагаа. Хэрбээ нёдондо тушаагдаһан бүхы малай 50 процентнь эрхим тарган байһан һаа, энэ жэлдэ 77 процентнь һайн сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Тиихэдээ туранхай мал тон үсөөнөөр худалдагдаа гэхэ гү, али тэдэнэй тооое нилээд доошолуулһаниинь һайшаалтай.

Мал ажалай продукциин шанар дээшэлүүлхэ талаар СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Михайловкын, Санагын, Далахайн совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон зоовеmэргэжэлтэд гол анхаралаа хандуулна гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Дурсагдаһан ажахынуудта зун, үбэлэйшье сагта мал шахан таргалуулха хүдэлмэри тон һайнаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээ болгон Михайловкын совхозые абаад харая. Энэ ажахы жэл бүхэндэ тус бүрин 346 килограмм шэгнүүртэй мал гүрэндэ тушааханaа гадна, 80 процентыень эрхим тарганаар бэлэдхэлэй пунктда эльгээдэг болонхой. Энэ жэлдэ СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз гүрэндэ тус бүриин 295 килограмм шэгнүүртэй 1607 мал гүрэндэ тушаагаа.

Гүрэндэ худалдагдаһан малай сэн горитойгоор дээшэлжэ, ажахынууд нэмэлтэ түлбэри ехээр абаһан байна. 1981 ондо манай районой ажахынууд бүхыдөө 818 мал эрхим тарганаар тушаажа, 161.933 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа гэхэ гү, али 1980 онойхиһоо 4 дахин ехэ олзо оруулаа. Жэшээлбэл, гансал Санагын совхоз 150 мал ехэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааһанайнгаа түлөө аяар 39.350 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа. Далахайн совхоз —25.450 түхэриг, Михайловкын—26.936, Дүтэлүүрэй —22.700 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаһан байна.

Гүрэндэ худалдагдаха малай шэгнүүрые дээшэлүүлхэтэйгээ хамта, совхозуудай коллективүүд һүнэй шанар һайжаруулгада нилээд анхаралаа хандуулна. Тиин 1975 онһоо хойшо бүхы ажахынууднай ГОСТ-ын эрилтэдэ хүрэмөөр һайн шанартай һү гүрэндэ тушаажа эхилһэн юм. Байгша оной 11 һара соо районоймнай ажахынуудай гүрэндэ тушааһан һүнэйнь 62 процентнь нэгэдэхи сортоор сэгнэгдэһэн. Илангаяа Дүтэлүүрэй болон Хамниин совхозууд һүнэйнгөө шанар дээшэлүүлжэ шадаа. Энээнтэй хамта һүнэй тоһолигынь нэмээ. Һүнэй шанар дээшэлүүлһэнэйнгээ ашаар Харацайн совхоз 1017 түхэриг, Хамниин — 715, Дүтэлүүрэй—551 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа юм.

Совхозуудай һүнэй шанар дээшэлүүлхэ талаар ябуулдаг хүдэлмэридэнь тоһоной заводой коллектив саг үргэлжын туһаламжа үзүүлнэ. Заводой лабораторинууд олон технологууд совхозуудай фермэнүүдтэ саг үргэлжэ ошодог, һаалишадай дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри ябуулдаг заншалтай.

Мяханай, һүнэй шанар дээшэлүүлхын хажуугаар малай арһа шурбэһэ хүсэд дүүрэнээр суглуулжа, һайн шанартайгаар тушааха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Жэшээнь, энэ жэлэй 11 һарын туршада Харацайн, Михайловкын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Санагын, Хамниин совхозууд бүхы арһанайнгаа 93—97 процентыень эрхим шанартайгаар гүрэндэ тушааһан байна. Малай эрхим шанартай арһа гүрэндэ тушааһанайнгаа түлөө Санагын, Харацайн, Михайловкын совхозууд мүн лэ нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ районой най хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ хэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн заабари, үгэнүүдые һайшаан угтаа. Тиин эдэ заабаринуудыень бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хубитаяа ехээр оруулжа, үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэхэеэ бии хүсөөрөө оролдожо байнхай.

А. БОРХОДОЕВА,
хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха, мүн шанарыень хинан шалгаха талаар Захааминай районой гүрэнэй инспекциин ахамад инспектор.

ДУТАГДАЛНУУД ДАЙРАЛДАҺААР

Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой 2-дохи отделениин механизаторнууд байгша ондо хүдөө ажахынгаа машина болон техникээ эртүүр заһабарилжа, бэлэн болгохоор хараалаанхай. Тингэншьегүй аргагүй. Юундэб гэхэдэ, эндэ байһан элдэб түхэлэй 15 трактор, «К-700» 2 трактор, орооһоной 15 комбайн болон бусад хүрьһэ элдүүрилдэг, таряа таридаг техникэнь капитальна заһабарилгада орохо юм.

—Орооһоной комбайнууд бултадаа районой Госкомсельхозтехникэ нэгэдэлэй мастерскойдо заһагдаха,—гэжэ тус отделениин эрхилэгшэ Владимир Лазаревич Тетерин хэлэбэ. —Түсэбэй ёһоор, октябрь һарада 5 комбайн заһабарилха байһан һаа, гансал ноябриин һүүл багта арай гэжэ тэдэнние асарха зүбшөөл үгөө. Эндэ совхозой дүршэлтэй 4 механизатор хүдэлнэ.

Харин тракторнуудаа Шаралдайн, Тарбагатайн Госкомсельхозтехникэ нэгэдэлнүүдтэ эльгээнхэй. Тэндэ мүн лэ ажахын заһабарилагшадай бригаданууд ажаллана. Өөһэдтөө мүнөө плуг, сеялкэнүүдээ заһабарилжа эхилэнхэй. Теэд тэдээндэ табиха шэнэ диск, подшипнигууд олоор дуталдажа, ажалынь бага-сага һаатуулна.

Районой нэгэдэлнүүдтэ абаашаһан трактор, комбайнуудай двигательнүүдтэ запчастьнууд дуталдана.

В. БОРИСОВ,
Бэшүүрэй районой газетын хүдэлмэрилэгшэ.

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУД МЭДЭЭСЭНЭ

БАГА МҮРЭНҮҮДЭЙ ЭЛШЭ ХҮСЭН

Бага мүрэнүүдэй элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдэй талаар манай орон доторхи нэгэшье районние Камчаткатай жэшэхээр бэшэ юм. Тэдэнэй хүсэн 20 миллион киловатт болодог юм гэжэ СССР-эй Наукануудай академиин Алас-Дурнын научна түбэй эрдэмтэд тоолоожо гаргаа гэжэ ТАСС-ай корреспондент мэдээсэнэ.

Малтамал түлишэ ганса хэрэглэдэг бэшэ, мүн һэргээгдэһэн элдэб янзын элшэ хүсэ, тэрэ тоодо геотермальна хүсые хэрэглэдэг станцинуудта орходоо бага станцинууд дээрэхи ГЭС-үүд экономическа талаараа булюу гэжэ мэргэжэлтэд үндэһэлэн баримтална.

Үнэтэ үүлтэрэй лосось загаһанай түрьһээ хаяхадань, һаад хэхэгүйн тула загаһанай хүрэдэггүй гол мүрэнэй эхиндэ хаалтануудые барихые эрдэмтэд дурадхана.

Петропавловск-Камчатский.

ҮБЭЛДӨӨ ҮБҺЭ САБШАНА

Эндэ бага саһатай үбэл боложо байнхай. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ Примориин ажахынуудай механизаторнууд үбһэ сабшажа эхилбэ. Саһанай огто ороогүй шахуу Уссури мүрэнэй голдо энэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Зун, намартаа ехэ хура бороотой байжа, фермэнүүдтэ тэжээл багаар бэлэдхэгдэһэн байгаа. Тиин үбэлдөө тэрэнние хүсэлдүүлхэ нөөсэнүүд олдобо бшуу. Хагданай шэмэ багатайшье һаань, тэрэнние бусад тэжээлтэй холиходо, малай рационние хүсэлдүүлнэ.

Шэнэ жэл болотор хизаарта 20 мянга шахуу тонно хагда бэлэдхэхэ гэжэ шиидхэгдээ юм.

Дальнереченск, Примориин хизаар.

НАРҺАН ТУЖА

Комсомольск-на-Амуре хотын түбтэ хэдыхэн үдэр соо ёһотой нарһан тужа бии болобо.

Ургамалай ажахын трестын хүдэлмэрилэгшэд Түрүүшын барилгашадай проспектдэ хоёр-гурбан метр үндэр нарһадые асаржа һуулгаба. Модоной үндэһые һандаангүй шорёйтойнь хамта малтажа абаха тусхай түхеэрэлгэнүүдые уран гартан бүтээгээ юм. Юрэ бусын ашаае хүбшэ тайгаһаа, болгоомжотойгоор асаржа, эртээнһээ бэлэдхэгдэһэн нүхэндэ һуулгаа юм.

Эрдэмтэд болон модо ургуулагшадай заабариин ёһоор модод һуулгагдана. Проспект болон талмайнуудта хэдэн зуугаад шэнэһэн, хуһан модод һуулгагдаа. 50 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэеэ бэлдэжэ байһан хотын түхэл шэнжые нарһан тужа улам һэргээбэ.

Комсомольск-на-Амуре.

ПОЕЗДНУУДАЙ «БУЛАД СОРГОНУУД»

Алас-Дурнын Бира—Анхара гэжэ түмэр замай участогые шэнэдхэн һэльбэхэ талаар хүдэлмэриин түлэг ябуулагдажа байбашье һаань, поезднууд графигай ёһоор ябаһаар. «Ленгипротрансмост» (Ленинград) институтдай мэргэжэлтэдтэй барилгашадай харилсаа холбоотой байһанайнь ашаар энэ түйлагдана гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэһэн байна.

Хүдэлмэришэд хада гүбээ соогуур һэтэ гарадаг тоннельнүүдтэ шэб шэнэ горнопроходческо комплекс хэрэглэһэн байна. Тэрэнь 8 метр үргэн, 11 метр ута түмэр тоннель болоно. Газаа тэндэ хүдэлмэриин ябуулагдаж байхада, «булад сорго» соогуур поезднууд ябадаг болоо. Иимэ арга хэрэглэһэнэй ашаар хүдэлмэри хямда болоно, транспортын хүдэлмэрилэгшэдтэ һаад хэнэгүй.

Бира, Хабаровска хизаар.

АРКТИКЫЕ ШЭНЖЭЛЭГШЭДЭЙ МУЗЕЙ

«Хойто зүгые нэгэшье хин хараһан хүн тэрэниие хэзээдэшье мартахагүй» гэжэ Арктика ошожо ябахадаа хэрэглэһэн навигационно картата дээрээ Алас-Дурнын поморяк эдэ үгэнүүдые бэшэһэн байдаг.

«Ермак» ледокол дээрэ байгуулагдаһан Арктикые шэнжэлэгшэдэй музейдэ энэ картань табигдаа юм.

Музейн стенднүүдтэ совет ледокольно флодой хүгжэлтын түүхэ үнэн зүбөөр харуулагдана. Үнинэй «Ермак» ледоколой, 1974 онһоо 3... Арктикын уһан дайдаар ... маржа ябаһан шэнэ «Ер...гай» экипажай баатаршалга нууд тухай фото-зурагууд документнүүд хөөрэнэ. Хо... спонадуудай дунда ... полюсой уһатай амһар... бусад суднануудай моряг... дай үгэһэн бэлэгүүд, ... зохёошодой гар табилга... номууд бии.

Музейдэ ветеранууд ...луу морягуудтай уулзаа... Залуушуулда зорюулагда... далайн ёһо заншалнууд ... хай хөөрэлдөөнүүд үнгэр... дэдэг, урданай ба шэнэ «Ер...мак» тухай, тэрэнэй хүн... хүшэр хүндэ тамаралган... тухай фильмүүд харуула... даг.

Владивосток.

АЖАЛЛАДАГ ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ

Биробиджанай оёдо... фабрикын хүдэлмэрилэг... бүри ехэ сүлөө сагтай бо... Профсоюзай комитедэй ... хэлээр эмхидхэгдэһэн ... абадаг газарһаа тэдэнэр ... хоолэй продуктнуудые ... далдажа абаха аргатай ... лоо. Фабрикада ажаһу... лай хэрэглэмжэ хангал... албанай тушаан аба... комплексно пункт мүн ... нээгдэнхэй.

Гол түлэб эхэнэрнүүд ... хүдэлдэг нютагай ... промышленностиин пред... ятинуудта хэрэглэмжэ ... галгын албанууд үйлэдб... тэй дүтэ болгогдонхой. А... һуудалай хэрэглэмжэ ха... гын байшангай, ателье, ... саһа угаадаг газарай эм... хэһэн тусхай бригадануу... нүүдэй хүдэлмэрилдэг га... тань захилнуудые аба... юм. Промышленна ба ... хоолой эд бараанай ... зиннууд нүүдэл худалдаа ... маа эмхидхэдэг юм.

Хабаровск.

МАЛШАДТА ТААРУУ ЗОХИД БАЙХЫН ТУЛА

Примориин хизаарай «...инский» совхозой һаа... фермэ дээрэ малшанай ... шан нээгдэнхэй. Эндэ ... газетэ, журналнуудые ү... жа, хүгжэм шагнажа, ... фильмнүүдые хаража ... хо. Столово ба элүүр эн... таһалга нээгдэнхэй, ажа... далай хэрэглэмжэ ханга... пункт хүдэлдэг.

Примориин колхоз, со... зуудай 20 томо фермын... гэдэ малшанай иимэ бай... гууд нээгдэнхэй.

Камень-Рыболов, Примориин хизаар.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

НИИТЫН АЖАЛАЙ АШАГ ҮРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГО

80-яад онуудта совет экономикые хүгжэлтын эршэмтэй замда гаргалга гол түлэб түгэсхэгдэхэ ёһотой. Энэ хугасаа соо ниитын ажалай ашаг үрэ горитой дээшэлхэ байна. Энээниие бэелүүлхын тула манайда шухала бүхы эрхэ нүхэсэлнүүд бии.

Ажал хэдэг бүхы хүн зоной гурбанай хоёр хубинь хүдэлмэришэд юм (ороч дотор 80 миллион шахуу ажал хэдэг хүнүүд тоологдоно). Дүрбэн хүдэлмэришэн бүхэнэй гурбан хүниинь дээдэ гү, али дунда эрдэмтэй. Дээдэ эрдэмтэй 11 миллионһоо үлүү мэргэжэлтэ арадай ажахыда хүдэлдэг юм. Түгэс бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэдые бэлдэдэг һургуулинууд олон. Имагтал һүүлэй табан жэлдэ техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудта 12,5 миллион хүн һуража, тусхай мэргэжэлтэй болоо. Энэнь хүдэлмэришэн ангиин гурбанай хоёр хубинь болоно. Ондоогоор хэлэхэдэ, 80-яад онуудта хараалагдаһан зорилгонуудые шиидхэхэ аргатай хүнүүд бии гээшэ.

Үйлэдбэриин материальна үндэһэ һуури нилээд бэхижээ. 70-аад онуудта үйлэдбэриин гол фонднууд (байшангууд, барилганууд, түхеэрэлгэнүүд, транспорт ба элшэ хүсэн) хоёрһоо үлүү дахин дээшэлһэн байна. Тэдэнэй үнэ сэн 1149 миллиард түхэригтэ хүрөө. Энэнь, тобшолбол, промышленностьдахи ажалые элшэ хүсөөр хангалгые 50 шахуу процентээр дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахыда хоёр дахин ехэ болгохо арга олгоо.

Эдэ хубилалтанууд үйлэдбэриие шэнээр эмхидхэхэ эрилтэ табина. Бии байгаа экономическа хүсые бүри һайнаар хэрэглэхэ гээшэ ажахые эрхилэлгын шухала асуудал болоно. Экономическа политикын иимэ шэглэл ажалай эмхидхэлгэдэ шухала хубилалтануудые оруулна. Богонёор хэлэхэ болоо һаа, ажалай **ухаан бодолой** удха шанар дээшэлнэ.

Эндэ юун хараада абтана гээшэб? Гараар хэгдэдэг, эрдэм хэрэглэдэггүй ажал үшөөл ехэ байһаар. Залуушуулые ашаа тээгшэд, һаалишад болон бусад ажалда гансал һургадаг бэшэ, харин ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг эрхэтэдые бэлдэдэг гээшэбди. Гэхэтэй хамта ухаан бодолоо хүдэлгэнгүй, хүдэлмэриин бэлээр хэгдэдэг байхадал, хүнүүд ажалаараа сэдьхэлээ ханадаггүй, тиимэһээ нэгэ ажалһаа гаража, ондоо ажалда ородог байна. Хүдэлмэрилэгшэдэй хаа хаанагүй хэрэгтэй байдаг дээрэһээ ажалда ороходошье орёо бэшэ.

Тиимэһээ гар ажалые **оньһожоруулха** хэрэгтэй. Автопогрузчик дээрэ хүдэлдэг хүдэлмэришэн, үнеэ һаалгын аппарат хэрэглэдэг һаалишан, арбаад орёо нарин приборой хүдэлмэриие хинаха уялгатай теплоцентралиин кочегар — эдэмнай бултадаа түгэс бэлэдхэлтэй хүдэлмэрилэгшэд болоно.

Бүхы юумые гансата оньһожоруулхын аргагүй ааб даа. Энээнэй тула саг, мүнгэ зөөри хэрэгтэй. Гэбэшье 80-яад онуудта хараалагдаһан капитальна һомололгонуудай политика бии байгаа предприятинуудые шэнэдхэн һэльбэхэ, гар ажалые оньһожоруулха хэрэгтэ түрүүшын ээлжээндэ шэглүүлэгдэхэ юм.

Гансал алмалта, арьбалалтын талаһаа хаража үзэхэдэ, конвейер ехэ ашаг үрэтэй байна. Юуб гэбэл, хүн нэгэ ажал бэелүүлхэдээ, үндэр бүтээсэ түйладаг гээшэ. Гэбэшье хүдэлмэриин нэгэ янзые, һонигүй байһан ушар хүнэй эдэбхи үүсхэлые һуларуулдаг, хашараадаг байна. Тиимэһээ конвейер тараагдажэ, бригаданууд байгуулагдадаг болоо. Бригадын хүдэлмэришэд ээлжээгээр элдэб ажал хэнэ.

Элшэ хүсэндэ, химидэ, металлургида ба бусад һалбаринуудта технологическа хүдэлмэри автомадаар үргэнөөр хангагдадаг болонхой. Тиин үйлэдбэридэ хабаададаг хүн машина болон аппарадуудай хүдэлмэриие хинадаг, эбдэрхэдэнь заһадаг байна. Энэнь заһабарилагшын ба операторай, халаанай слесариин болон электригэй мэргэжэлнүүдээр хүдэлхэ арга олгоно. Тиимэһээ салин хүлһэниинь нэмэнэ, ажалынь бүри удхатугэлдэр, һонин болоно бшуу.

Зарим нютагуудта ба һалбаринуудта хүдэлмэришэдэй дуталдадаг дээрэһээ хэдэн мэргэжэлээр хүдэлхэ гээшэ мүн лэ шухала удха шанартай.

Хүдөө ажахыдашье иимэрхүү юумэн болоно. Олон колхоз, совхозууд гансал таряа тарижа ургуулдаг, мал ажал эрхилдэг бэшэ, мүн консервэ, компот, сыр болон эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг байна. Хүдөөгэй ажал промышленна хүдэлмэритэй, олон ушарта наймаанай хэрэгтэй харилсаа холбоотой болгогдоно. Иимэрхүү комплекснуудай байгуулагдахада, хүдөөдэ хэрэглэгдэдэг мэргэжэлнүүд олошорно. Механизаторнууд, ветеринарнууд, врачнууд болон багшанарһаа гадна, технологууд, товароведүүд, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд хүдөөдэ бии болоно. Тиимэһээ хүнүүдэй хоорондохи харилсаан бүри үргэн, һонирхолтой боложо байна ха юм. Тиин харилсаха хүнүүдэй имагтал дуталдадаг дээрэһээ хүдөөгэй зарим залуушуулай город ошодогынь мэдээжэ.

80-яад онуудтахи ажалай хубилалтын хоёрдохи өөрсэ шэнжэнь гэбэл, **ажал бүри ехээр хамтадхагдаха ушартай.**

Манай орон дотоо хүн бүхэнэй хэһэнэй ба хүдэлһэн сагай хэмжээгээр түлбэри түлэгдэдэг. Эндэ мэргэжэл шадабариин хэмжээн, хүдэлмэриин хэр орёо, харюусалга ехэтэй байһаниинь хараада абтаа юм ааб даа. Гэбэшье хүнэй ямараар хүдэлдэг байһанһаа салин хүлһэниинь дулдыдадаг гээшэ.

Мүнөө үедэ ажал хэрэгые эмхидхэлгын ба түлбэриин бригадна арга улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Хүдэлмэришэдэй бригада ниитэ нэгэн хамтын нарядаар хүдэлнэ. Мэргэжэл шадабари (разряд) ба хүдэлмэридөө хандалгыень хараада абажа, хүдэлмэришэд өөһэдөө бригадын гэшүүдтэ салин хүлһэ хубаадаг. Иимэ гуримаар ажаллахадаа, хүн бүхэн гансал өөрөө бэшэ, харин бүхы бригадаараа һайнаар ажаллахые оролдодог байна.

Бригаданууд һайн дураараа байгуулагдадаг. Нэгэ бригадада хүдэлдэг хүнүүдэй абари зангаараа тааруу, хамтаараа ажаллаха хүсэлтэй байха гээшэ шухала. Тиимэһээ бригада байгуулхые яараһанай хэрэг үгы. Зүгөөр энэмнай **шухала социальна үйлэ хэрэг болоно.** Ажабайдалай эгээл шухала хэрэгтэ — ажал дээрэ хүнүүдэй хоорондо шэнэ харилсаа холбоон байгуулагдана бшуу.

Үйлэдбэриие томодхолго хадаа 80-яад онуудта СССР-эй экономикын хүгжэлтын онсо шэнжэнь болохо юм. Зарим завод, фабриканууд, барилгын эмхинүүд, худалдаа наймаанай ба транспортна предприятинууд хамтадхагдажа, **нэгэдэлнүүд** болгогдоно. Томо ехэ предприятинуудай хажуугаар багахан ба дундуур хэмжээнэй хотонуудта, һуурин тосхонуудта оршодог жэжэ ба дунда зэргын предприятинууд үйлэдбэриин нэгэдэлдэ оролсоно. Олон предприятинуудай техническэ хэмжээн доогуур, гар ажал булюу ехээр хэрэглэгдэдэг байһаар. Мүнөө тэдэ нэгэдэлнүүдтэ орходоо оньһон техникээр бүри һайнаар хангагдана. Үйлэдбэри түрүү аргаар эмхидхэгдэнэ, ажалай шэнжэ хубилна.

Промышленность, хүдөө ажахын үйлэдбэри ба хүн зониие хангадаг ажахын һалбаринуудые үргэдхэхэ асуудал бүри шухала боложо байнхай. Зарим городуудта, районуудта транспортын, худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай аалиханаар хүгжэлтэ, хүүгэдэй саадуудай дуталдадаг ушар мэргэжэлтэдые нэгэ газартань тогтоожо хүдэлгэхэдэ, хангалтагүй өөр нүлөөлнэ. Ажаһуудалай хэрэглэмжэнүүдые хангаха һалбаринуудые хүгжөөхын тула али бүхы талаар ехэ юумэн хэгдэдэг. Ниитын ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ һаад ушаруулдаг бүхы дутагдалнуудые усадхахын тула бүри ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Шиидхэгдээгүй асуудалнууд хаа хаанагүй, тэрэ тоодо научна эмхи зургаануудташье бии.

1980 ондо СССР-тэ 1376,3 мянган эрдэмтэд тоологдожо байгаа. Энэнь дэлхэй дээрэхи бүхы эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдэй дүрбэнэй нэгэ хубинь болоно. Хамһабариин албанай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта эрдэм наукада 4 миллионһоо үлүү хүн тоологдоно. Арбан жэл соо эрдэм наукада һомологдодог гаргаша хоёр дахин дээшэлһэн байна.

Совет эрдэм наукын түйлалтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ, гэбэшье ехэ юумэ хэхэ аргатай гэжэ этигэнэбди.

Александр БИРМАН,
профессор, экономикын эрдэмэй доктор.
(АПН).

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН» гэһэн конкурсдо ерэһэн очерк

«УГАЙ ТАРЯАШАН ХҮМ ДАА»

1981 оной таряа хуряалгын үдэрнүүдээр XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой залуу механизатор Владимир Барановой районой чемпион болобо гэһэн мэдээсэл ажахын хүтэлбэрилэгшэдые, нютагай хүн зониие нилээд баясуулба.

— Юрэдөө, энэ Георгий өөрөө наһаараа газартай харилхаһаа гадна дүрбэн хүбүүдээ тараан ажалда дадхааба. Эрхэл хүн даа. Яаһан томоотой, ухаамсар, һүбэлгэн ажалша үринэртэй юм агшаб. Энэ хүбүүниинь Михаил гурбан жэлдэ удаа дараалан колхозой чемпион болоо һэм шуу. Энэ Георгий Варвара хоёр иимэшье юрын хүнүүд бэшэ ха, ухибүүдээ юу хээдэ һургахыел оролдодог байна, — гэлдэжэ байгаад, һайшаан магтаханшье, бага зэргэ атаархан һагадшье хэлэгдэһэн үгэнүүдые нилээд лэ олоор дуулаа бэлэй.

Бусадай ажабай эмжалнууд тухай бодохо, һанахо дуратайшуул хүдөө нютагтаашье хүндэтэй хуби заяанда хүртэхөөр ха юм даа гэжэ тобшолһон, «хубитайхан» хүбүүдэй ажал, хэрэгүүдээр һонирхоһоо гадна, гэр бүлэдөө ямар байдаг юм ааб гэжэ байһан тодорхой тобшоор ярилсаһан юм. Гэбэшье хөөрэлдөөнэй һүүл багта нөөхил Георгий заатагүй дурдагдадаг, манайл томоотой хадаа ухибүүдээ һайнаар һургаа гэжэ заатагүй хэлэгдэдэг байба.

ЭСЭГЫН ЭХИН ҺУРГУУЛИ

ҮБГЭД, ХҮГШЭДЭЙ иимэ тайлбарилда анхаржа, энэ бүлын аха захатан, дүрбэн механизатор хүбүүдэй эсэгэ Георгий Афанасьевич Барановай намтарта хандая. 56 наһатай энэ хүмнай бүри багаһаа газар элдүүрилжэ, арбай таряа ургуулжа һураһан байха юм. Тэрэнэ хүрэнгэ хүлеэһэн хабарай үрэжэлтэ хара хүрьһэн, эдхэн ургасаар надхан нэмжыһэн намарай поли, үбэлдөө шуураха, шэмэ шүүһэ, шииг нойто нөөсэлдэг газар Георгийн дурые бүримүһэн эзэлһээр үнинэй. Түрэл болоһон полинь зүрхэ сэдьхэлыень намдахуулдаг, бөөмэйлэн байһандал, бэе тээшээ эзэлүүдгүй татадаг һэн. Эндэ, заха зайгүй мэтээр һанагдадаг газарта түрүүшын паар хахалжа, трактор агтатаяа таһаршагүй нэгэ хүсэн болоһон мэтэ жэгтэй мэдэрэлдэ абтаа бэлэй.

Орон доторнай эгээл түрүүшынхеэ бүтээгдэһэн мөөртэ тракторта һуужа, «Октябрьский» совхоздо ажалайнгаа намтар эхилһэн. Дайшалхы намтар тушаань тогтобол, оронойнгоо түүн хилэнүүдые япон булимтараргшадһаа хамгаалалсаһан, Хайлар шадар болоһон тулалдаанда шалгаржа, «Шэн зоригой түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан гэжэ тэмдэглэмээр. Коммунис ажалай ударник Г. А. Баранов дүрбэ дахин «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр, хоёр дахин Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Иигэжэ оролдолгото ажалаараа ургажа ябаһан ухибүүдтээ бодото үльгэр жэшээ харуулдаг, таряа ургуулагшын мэргэжэлые хүндэлхөөр, зүһэм хилээмэнэй бодото сэн тухай бодомжолхоор һургадаг байгаа. Энэ хүмүүжүүлгынь үрэ дүн мүнөө элитэ: Михаил Владимир хоёрынь коммунис ажалай ударник нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, Загарайн районой Эрхирэгэй совхоздо трактористаар ажаллажа байпан Алексей хүбүүниинь мүн лэ магтаалтай. Һая армиин албанһаа табигдаад, оньһон техникын жолоое бахим адхаһан Сергейнь аханарһаа дутуугүй хүдэлхөөр эрмэлзэнхэй. «Юундэ энэ мэргэжэл шэлээбтэ?» гэһэн нэгэ асуудал бултандань табяа һаа, эсэгын хүбүүд нэгэл янзаар харюусадаг: «Эсэгынгээ һургаал заабаряар ааб даа».

АМГАЛАН НОЙРСО, ТАРЯАЛАН!

ОРОД АРАДАЙ аман үгын зохёолой — былинэнүүдэй баатарнуудай арадтаа аша туһа асардагые, үргэн полидо гаража, хүсэ шадалаа туршадагые һаная. Энэ ушар хадаа хүн зоноймнай урдын сагһаа шамбай шандааһатай, хүсэл зориг ехэтэй хүнүүдтэ дуратай байһые гэршэлнэ. Эндэһээ һабагша татан бодомжолходо, хүдэр агта хүнхинүүлжэ, алтан таряа ургуулдаг хүнүүдэй мэргэжэлэй эгээл хүндэтэй дээрэ тоологдодогынь гайхамаар аал?

Юрын механизатор хүбүүдые былинэнүүдэй баатарнуудтай сасуулжархиханьхайшаа юм гэжэ зариман һанажа болохо. Теэд энэмнай сэхэ сасуулга бэшэ, харин арад зондо һайшаагдадаг хүн талын шэнжэнүүд (абари зангай, ажалда дурлалай) очеркымнай геройнуудта дууһан бии гэжэ баталая.

30 наһатай Михаил Баранов нёдондо КПСС-эй зэргэдэ кандидадаар абтаа һэн. Удаан шьегүй жэлэй туршада хэһэн үгэхэ юм. Тэрэ бэеэ гүйсэд зэһэнхэй: амжалтануудшье, ургалташье байха, түдэгэсэхэ юумэн үгы даа. Гурбан жэл удаа дараалан «Колхозой чемпион» нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, ажахын механизаторнуудай дунда дэлгэрэһэн социалис мүрысөөндэ илаһан гэжэ тэмдэглээ һэмди. Арбадахи табан жэлэй дүнгүүдээр Михаил Георгиевич «Алтан хоолос» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан, мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэдэй тоодо нэрзеэ батаар нэрлүүлһэн байна. Эдэ амжалтануудые түйлахадань түрүүшын һурган хүмүүжүүлэгшэ В. П. Калёнов (мүнөө пенсидэ гаранхай) сэгнэшэгүй туһаламжа нүлөө үзүүлээ юм. Бригадир Василий Павлович залуушуулда хүндэтэйгөөр, бүримүпэн этигэлтэйгээр хандадаг һэн гэжэ мүнөө һурагшадынь дурсадаг. Хүтэлбэрилэгшын абари зангай, ухаатай хандасын ажалай дүнүүдтэ сэхэ нүлөөлдэгые Михаил тиихэдэ ойлгоо һэн.

— Михаил, амжалтада аза талаантай хүнүүд байдаг гээшэ гү, юун гэжэ һананат? — гэһэн нэгэ юрэ бусын асуудал табибабди.

— Ажалшал хүндэ иимэ аза талаан түдадаг ааб даа. Гараа холгоохые, хүлпээ гаргахые айһан хүн нэгэл байрадаа хүлөө урилан зогсоһонтой адли бшуу, — гэжэ уран арга хэрэглэн, тоб байса харюусажархиба.

Колхозой МТМ-гэй дэргэдэ һая ашаглалгада тушаагдаһан мантан томо запабарилгын байрада орободи. Элдэб тухэлэй трактор, комбайнууд ёһотойл «эмнэлгэ» гаража байнхай. Михаил мүнөө «К-700» түхэлэй трактор даажа абанхай, элдэб шүрэб, гайкануудые баринхай, эндэ тэндэнь тааруулна, шэншэнэ. Гэнжэтэ трактораа орхижо, энээхэн «хүлэг үгэдөө һургаха» гэжэ шиидэбэ бшуу. Найдамтай хүндэ ямаршье техникэ үгөө һаа, айдаһатай юумэн үгы ха юм. Үбһэ тэжээлээр ажахыгаа хангадаг бригадын бүридэлдэ оролсожо, һаяар Монголһоо һолоомо зөөлсэжэ эхилхын түхеэрнэ. Зүй ёһогүй түхеэрнэ.

Удаань Владимиртай танилсабабди. Шэнгэн түлишэ, тоһондо зууралдашаһан гараа аршаһанай удаа, гарыем адхажа, «Гурбадахи Баранов» гэжэ тоб байса дуугарба. Зухэлэй хүхюун хэбэртэй. Шэнжэ ахатааа адлирхуу, үндэршье бэшэ һаа, үргэн бата сээжэтэй, тэбхэр мүрэтэй. Мүнөө тэрэ И. Е. Григорьевой хүтэлбэрилдэг бригадын бүридэлдэ юм.

— Заһабарилгын шанарһаа оньһон техникын һаадгүй хүдэлхэнь сэхэ дулдыдадаг. Мүнөө жэл таряа хуряаһан комбайнаа заһабарилжа дүүргээб, тэрээнтэеэ хахасааб. Шэб шэнэ комбайн намда үгтэнхэй, — гэжэ Владимир омогорхон һагад хөсрэнэ.

Районой чемпиондо шэнэ комбайнай үгтэһэниинь гайхалгүй. Гэнтэ чемпион болошоогүй, үсэд нэтэрүүгээр ажаллааха юм. «Сибиряк СКД-6» түхэлэй комбайнаар мүнөө намар 5.010 центнер таряа хуряажа, Барановтанай нэрые дам суурхуулаа бшуу. Өөрынгөө туһалагша-штурвальна Александр Гребе гэгшые нилээд һургаа даа. Тэрэнь мүнөө жэл өөрөө комбайн даажа абаад, жолоодохо хүсэлэнтэй. Техническэ мэргэжэл олгодог училищиин һурагшад А. Дубинин, М. Еманаков гэгшэд үйлэдбэриин практика гарахадаа, Владимирһаа һаладаггүй һэн. Дүй дүршэлөө дуратайгаар хубаалдахаһаа гадна, хүн зонтой ниилэсэтэй урин зантай хэдэнь лэ дүтэлдэг байһан ёһотой. «Ахаяа ахихада ямар юм?», «Дүүдэ мүхеөгөө абтаха гэжэ хэйшаа юм?» — гэлдэжэ байгаад аха дүү хоёрые сүг хүдэлдэг нүхэдынь шоглон һагад дуугардагшье болонхой. Барановтанай гурбадахи хүбүүе — Хуушан Онохойдо ажаһуудаг Алексейе, Ангархай, Намаг гэһэн газарта байрладаг малшадта үбһэ зөөхөөр ошоһон Сергейе хараха эрхагүйдөө халаглабаб.

— Сергейнь мүн лэ һанаһанаа табихагүй, һарбайһандаа хүрэхэл янзатай, урагшаа һанаатай юм. Өөрэгүй томоотой. коммунис ажалай ударник болохол байха, хоёр-гурбан жэлһээ ерээрэйт, — гэжэ бригадир Иван Егорович Григорьев өөгшөөн дурдаа һэн.

Үдын хаһашье ерэжэ, механизаторнууд гэр тээшээ яарабад. Байза, колхозой правлени хүрэхэ юм байна гэжэ бодожо ябатарни, Владимир: «Манайда ороод гарыт. Дараа ёһотойт. Сергейһээмнай бэшэн хүү гэр бүлэтэй боложо, түбхинэнхэй юм», — гэжэ хүндэмүүшээр уриба. Залуу бүлынхид колхозой мэдэлэй гэртэ байдаг. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд кадрнуудые тогтонижуулан һууриҗуулха хэрэгтэ онсо анхардаг гэжэ Владимир хөөрэнэ, гэртээ ороһоор нюур гараа угаажа, сай аягална. Лажуудахи уужам таһалгын ханын хажуугаар үргэлжэдөө дархалагдаһан стеллаж дээгүүр номууд жэрынхэй. Табатайхан басаганайнь «уншадаг» номууд амяараа буланда гуримтайханаар ябталаатай. Л. И. Брежнев «Шэнэ газар», А. Коваленко «Талын алтан», А. Славутский «Прасковья Ангелина», Т. Ахунова «Сэдьхэлдэм сэнтэй юумэн» гэһэн ба бусадшье номууд хойно хойноһоо һубаринхай. Уран зохёолой литература, библиотекэһээ абтаһан номууд амяараа табяатай. Түхэрээн соморхон стол дээрэ «Хүдөөгэй механизатор», «Хүн ба хуули» гэһэн журналнууд һэхээтэй харагдана. Столой тэг дунда хоёр үхибүүтэй эхэнэрэй дүрэ зураг обёорбоб.

— Ори ганса дүү басаган тухайгаа хөөрөөгүи байоалби. Ветеринэр мэргэжэлтэй, Боошын совхоздо хүдэлдэг. Паша Ангелинадал түмэр хүлэгэй эзэн болыш гэхэдэм, «Манайхинһаа табан эрэшүүл хүреөл даа» гээд ташаганаса энеэгээ һэн. Намдаа адли хүхюу басаган юм. Нүхэрынь жолоошон. Һая Михаил һамгантаяа, би бүлэтэеэ, Сергеи булта суглараад, үхибүүдтэнь бэлэг абаашажа үгөө пэмди, — гэжэ Владимирай энэрхы зохидоор хөөрэхэдэ, «Ахатай һаам, ахамни эгээл иимээр нам тухай хөөрэхэ бэлэй» гэжэ һанахадаа, Верэ дүүдэнь атаархан, уяршаба хэоэртэйб. Эгээл иимэ зотэй зэтэй бүлын аха захатан, эсэгэ Георгий Афанасьевичта, наһаараа колхоздоо ажаллаһан Варвара Алексеевнада доро дохихо дуран хүрөө пэн. Эхэ, эсэгэһээмнай эхитэй даа, энээхэн наһанаймнай хуби заяан, хоорондохи харилсаамнай, ерээдүймнай зам. Ажалша бүлын жэшээ дээрэ энэ баталамжын үнэн зүб байһые дахинаа ойлгобобди.

...Хара хүрьһэндөө үнжэгэн үрэһэ бөөмэйлэн үндылгэдэг, ажамидаралай эхин—алтан таряа ургуулдаг үргэн поли үбэлэй нойрто абтанхай. Магад, мүнөө тэрэ трактор агта жолоодоһон эсэгын хүбүүд ажамидаралыем һэргээхээр ерэжэ ябана гэжэ зүүдэлээ аалам? Амгалан нойрсо, арюун тала! Найдамтай хүбүүд энхэрэлээ элирхэйлһээр эртын хабар шамда заатагүй ерэхэл. Хүн бүхэниинь «Угай таряашан хүм даа» гэжэ мэдүүлхэ эрхэтэйл.

Г. ДАШЕЕВА.

Зэдын район.

КОМСОМОЛШУУДАЙ УУЛЗАЛГА

Городой соёлой байшан соо иимэ олон хүн үнихэнэй суглараагүй. Мүнөө үеын хүбүүд, басагадай дунда хорёод, гушаад, дүшөөд онуудай үедэ Ленинскэ комсомолой зэргэдэ жаргаһан буурал толгойтой болоһон үбгэд, хүгшэдэй хөөрэлдөө дэлгэн байхыень харахада ехэ һонин байгаа. Эдэнэр мүнөөнэй комсомолшуудай хүндэтэй айлшадынь болоогүйдөө аргагүйл. Тэдэнэй дунда Совет засагай түлөө тэмсэһэн, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнуудай гал дүлэтэ жэлнүүдые баатарлигаар дабаһан, түрүүшын колхоз байгуулалсаһан, шэнэ газар элдүүрилгэдэ эхи табилсаһан баян намтартай аха заха хүнүүднай ха юм.

Хяагтын районой комсомолой организациин XXXV конференцидэ хабаадалсахаяа ерэгшэд ханада үлгөөтэй байһан стендүүдые, эндэ эмхидхэгдэһэн выставкые угаа һонирхон харана. Эдэ хадаа Хяагтын районой комсомолой ажал ябуулгые һубарюулан харуулһан түүхэнь гээшэ ааб даа.

Районой комсомолой организациин тоосоото үедэ ябуулһан хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Сергей Цагадаев хэһэн байна. Тэрэ ганса хэһэн бүтээһэн хүдэлмэринүүд тухай хэлээ бэшэ. Харин ушарһан дутуу дунданууды элирхэйлхэ, тэдэниие усадхаха арга замуудые тодорхойлхо гэжэ оролдоо.

Улаадайн совхозой комсомолой организациин секретарь Николай Тайшихин тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгын эхилхэдэ, түрүүлэн трибунада гаражэ, ажахынгаа мал ажал дээрэ, таряалан дээрэ эрхимээр хүдэлһэн залуушуулые магтаа.

Хяагтын совхозой Хираан-Адагай комсомол-залуушуулай һү һаалиин фермын коллектив һү абаха, гүрэндэ тушааха жэлэй түсэбые ноябриин 7-до дүүргэхэбди гэһэн социалис уялгатай һэн. Харин эндэхи һаалишад жэлэй даабариие сентябриин 7-до дүүргээ. Энээн тухай һаалишан Вера Мордаева конференцидэ мэдээсээ. Ажалдаа коммунис ёһоор хандалгын жэшээ харуулан хүдэлдэг габшагай залуушуулые нэрлээ.

Горторгын наймаалагша Галина Семенова, ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын хүдэлмэришэн Любовь Кожевникова, Наушки станциин ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Валентина Игумнова, Хүдэриин совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретариин орлогшо Александр Гуляев болон бусад өөһэдынгөө организациин, коллективэй үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдал тухай тогтоо.

Залуушуулые түрэл нютагтаа, ажахыдаа тогтонижон ажаһуухаар, үйлэдбэриин алибаа һалбари дээрэ амжалтатайгаар ажаллаха арга боломжо байгуулһан хэмжээ ябуулганууд тухайгаа «Родина» колхозой түрүүлэгшэ Алексей Нечаев конференциин делегадуудта хөөрэжэ үгөө. Нютагайнгаа хүбүүнэй армиин албанһаа бусажа ерэмсээрнь, тэрээндэ гэр байра, мал үгэдэг. Хэрбээ гурбан жэл таһалгаряагүй ажахыдаа хүдэлөөд байбалнь, тэдэнэй түлөөһые колхоз бэедээ даажа абадаг юм. Мүнөө энэ ажахыда армиин албанһаа табигдаһан 50 гаран хүбүүд хүдэлжэ байна.

А. СУРМАЧ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

НРБ. Пловдивтохи завод — болгар электроникын түрүү предприяти. Завод продукцияа Советскэ Союз болон социалис хани барисаанай бусад оронуудта эльгээдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пловдивтохи заводой цех соо Советскэ Союз эльгээгдэхэ техникэ харуулагдана.

БТА—ТАСС-ай фото.

НРБ: ХУБИИН ХАМҺАБАРИИН АЖАХЫНУУД

БКП-гэй ЦК-гай апрелиин (1956 оной) пленумэй һүүлээр хүдөө ажахы социалис ёһоор шэнэдхэн хүгжөөгдэһэн байна. Тиигэжэ Болгариин хүдөө ажахы материально-үйлэдбэриин мүнөөнэй баазатай национальна экономикын түгэс хүгжэһэн һалбари болонхой.

Үйлэдбэрилэгдэһэн оороһоной 87,4 процентые, үрэ жэмэсэй 58,3 процентые, овощой 75 процентые, виноградай 62,9 процентые, мяханай 64 процентые, һүнэй 83,3 процентые, үндэгэнэй 46 процентые ба нооһоной 73 процентые аграрно-промышленна комплекснууд болон ниитын секторэй хүдөө ажахын бусад предприятинууд үгэдэг байна.

Тэхэтэй хамта БКП хубиин хамһабариин ажахынуудые хүгжөөлгэдэ ехэ анхаралаа хандуулдаг юм. Эдеэ хоолой талаар ажалшадай хэрэглэмжэнүүдые бүрин хүсэдөөр хангаха хэрэгтэ бага бэшэ үүргэ дүүргэдэг социалис үйлэдбэриин таһаршагүй хубинь гэжэ БКП тэдэниие тоолодог. Парти, правительствын хэдэ хэдэн документнүүд, тобшолон хэлэбэл, БКП-гэй X, XI ба XII съезднүүдэй шиидхэбэринүүд энэ асуудалда зорюулагдаһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хубиин хамһабариин ажахынууд хүн зониие мяхаар, һүөөр, үндэгөөр, үрэ жэмэсээр болон овощоор хангаха һалбариин шухала хубинь болоо. Тэдэниие улам хүгжөөхэ зорилготойгоор НРБ-гэй правительство тогтоол баталан абаа юм. Һооператорнуудай, хүдэлмэришэдэй, аграрно-промышленна комплекснуудай болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай алба хаагшад болон пенсионернүүдэй хамбаһариин ажахынууд гэжэ тэдэниие тогтоол дотор тодорхойлно. Хүдөө ажахыда хэсээгүй хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон пенсионернүүд хубиин хамһабариин ажахы бариха мүн лэ аргатай. Тогтоогдоһон гуримай ёһоор, тэдээндэ газарай участок үгтэдэг. Хүн зон хүдэлмэриһөө сүлөө сагтаа ажаллажа, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ аргатай байна. Хубиин ажахыда хүлһэнэй ажал хэрэглэхэ гээшэ хоригдоно. Хубиин ажахынуудай зэд үйлэдбэрилһэн продукцияа өөһэдөө хэрэглэхэ, үлүү гарапыень худалдан абадаг эмхи зургаануудта гү, али дэлгүүр дээрэ худалдаха эрхэтэй.

Орон дотор — Национальна аграрно-промышленна холбоон, округуудта—арадай окружной Соведүүд болон аграрно-промышленна окружной холбоонууд, общинануудта арадай общинын соведүүд болон аграрно-промышленна комплекснуудай хүтэлбэрилэгшэд хубиин хамһабариин ажахынуудай хүдэлмэриие тааруулан хүтэлдэг.

Мүнөө Болгарида хубиин хамһабариин ажахынуудта 600 мянга гаран гектар газар элдүүрилэгдэнэ. Эбэртэ бодо малай 20,4 процентнь, сарлуудай — 53,8, хонидой —38,1 ямаадай — 95,3, гахайнуудай — 20, гэрэй шубуудай 40,1 процентнь хубиин ажахыда хабаатай юм. Үйлэдбэрилэгдэдэг помидорой 14 процентые, хартаабхын — 18, яолокын—35 оа виноградай 40 шахуу процентые хубиин ажахынууд оролдоо үгэдэг юм. Үйлэдбэрилэгдэһэн мяханай — 36, ногооной — 27, үндэгэнэй 54 процентнь тэдээндэ хүрэдэг. Бодо малай мяханай 30—35 процентые, нарай эбэртэ малай — 60—63, гахайн мяханай 50—55 процентые, бүхы шахуу бройлернуудые, һүнэй 34,8 процентые ба үндэгэнэй 31,9 процентые хамһабариин ажахынууд эмхи зургаануудта худалдадаг юм.

Бэлэдхэлэн эмхи зургаануудта хэрэгтэй хэмжээгээр мал ажалай продукци худалдаһанай түлөө хубиин ажахынуудай ээдтэ концентрат болон холимог тэжээл гүрэнэй худалдан абалгын сэнгээр урмашуулга болгон үгтэдэг юм. Жэшээнь, амидын шэгнүүрээр нэгэ килограмм гахайн мяха гүрэндэ худалдаһанай түлөө 4 килограмм холимог тэжээл гүрэнһөө үгтэдэг. Харин хурьганай ба тугалай нэгэ килограмм мяха гүрэндэ худалдаһанай түлөө 2 килограмм таряанай зүйл түлбэригүйгөөр үгтэдэг. Тэрээнһээ гадна, мүнгэн шангууд тогтоогдонхон. Жэшээнь 1.000 үндэгэ гүрэндэ худалдаһанай түлөө, худалдан абалгын сэнгһээ гадуур 10 лев, амидын шэгнүүрээр тонно бройлер тушааһанай түлөө шангай гуримаар 220 лев үгтэдэг.

Аграрно - промышленна комплекснууд хубиин хамһабариин ажахынуудта саг үргэлжэ туһалдаг байна. Һайн сортын үрэһэ хүрэнгэ, үтэгжүүлгэ, элдэб препарадуудые, тугал, бурүү, хурьга, эшэгэ, шубуунай дальбараа, бүдүүн тэжээл, техникэ, бэлшээри, сабшалан гэхэ мэтэ хамһабариин ажахынуудта үгтэдэг, зооветеринарна мэргэжэлтэд болон агрономууд хүн зондо туһалжа байдаг. Хубиин ажахынуудай малай үүлтэрые һайжаруулхын тула бухануд, хусанууд табигдадаг. Искусственна үрэжүүлгэ түлөэригүйгөөр хэгдэдэг. Мал ажалай, хонин ажалай, гахай болон шубуу үсхэбэрилгын ветеринариин научно-үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд хубиин ажахынуудта баһал туһалдаг юм.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые абаһанай ашаар хубиин, хамһабариин ажахынууд Болгариин хүдөө ажахын үйлэдбэридэ бүри ехэ хубитаяа оруулна.

Н. СЫБЕВ,
Болгариин Национальна аграрно-промышленна холбооной ахамад мэргэжэлтэ.
(София—пресс—АПН).

МЭРГЭЖЭЛЭЙ НЭРЭ ХҮНДЭ УРГАХАЛ

Шэнэ табан жэлдэ оронымнай экономическа болон социальна хүгжэлтэ техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудые олошоруулха эрилтэ тавина. Мүнөө үедэ иимэ һургуулинууд арадай ажахые ехэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдөөр хангаха гуламта болоно. 1981—1985 онуудта эдэ һургуулинуудта 13 миллион хүн һурган бэлдэгдэхээр хараалагдана.

Манай юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые (наймадахи, арбадахи классуудые) жэлһээ жэлдэ 3 миллион залуушуул дүргэжэ гарана. Тэдэнэй 2,5 миллиониинь дээдэ болон дунда һургуулинуудта орожо, үлэниинь техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудта гү, али нэгэ зариманиинь предприятида хүдэлжэ, мэргэжэл олохо гээшэ.

Техническэ һургуулида һураһан хүдэлмэришэн бүхэндэ оронымнай 2,5 мянган түхэриг гаргашална. Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын үедэ хүдэлмэришэдтэ иимэ талаар мэргэжэл олгохо гээшэ ашагтай гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно. Гэбэшье түрүүн үедэ һурагшад иимэ һургуулинуудта орохо дурагүй байгаа. Социологическа шэнжэлгэ хэжэ үзэхэдэнь, тэдэнэй дурагүйдэлгын шалтаган олон юумэнһээ дулдыдаба.

Экономическа болон социальна хурдан түргэн хүгжэлтын үедэ хэдэн арбаад жэлэй туршада һургуулишье, дэлхидшье, үргэн ниитэдэ мэдээсэлнүүдые тараадаг бүхы хэрэгсэлнүүдшье залуушуулые нэрэтэй түрэтэй мэргэжэл (летчик, уһан сэрэгшэ, геолог, полярник гэхэ мэтэ) олохоор шэглүүлээ шуу. Бусад мэргэжэлтэйшүүд обоорогдонгүй үлөө. Арадай ажахын эрилтэнүүдэй хубилхатай хамта жэлэлхэдэ, станочнигууд, гагнууршад, хабсаргагшад улам хэрэгтэй болоо, эрдэм һуралсал хуушанайхяараал үлэжэ, дунда һургуули дүүргэгшэдэй олонхинь дээдэ һургуулинуудта орохые оролдодог һэн. Теэд дээдэ һургуулинуудай бултыень абажа шадаха аргагүй байһан дээрэ тэдэ орожо шадаагүйшүүлынь ажаллахаяа ошодог һааб даа. Гэбэшье хүдэлмэришэнэй мэргэжэлые саг зуурын, институдта дахяад орожо туршахаараа мүнгэ олохо арга гэжэ тоолодог байгаа.

Харин мүнөө хүдэлмэришэнэй мэргэжэлдэ ондоогоор хандадаг болоо. Энэ хадаа олон шэглэлтэйгээр ябуулагдана. Нэгэдэхеэр, дээдэ болон дунда тусхай һургуулинуудта һурагшадые бэлдэхэдээ, арадай ажахын, бүгэдэ ниитын эрилтэнүүдые хараадаа абалсана. Үдэшын болон заочно һургуулинуудта һурагшадай тоо олошороо. 1940 ондо 254 мянган студент байгаа һаа, харин 1980 ондо 2 миллион 254 мянганда хүрөө. Заводто хүдэлхэеэ ерэһэн хүбүүд, басагад хүдэлмэришэн болоходоошье, дээдэ эрдэм олохо бүхы арга бии гэжэ ойлгодог болоо. Хүдэлжэ байгаад дээдэ һургуулида һурагшадта хүнгэлэлтэнүүд олгогдоно гэжэ мэдэдэг.

Мүн баһа салингай талаар хүдэлмэришэнэй мэргэжэл ологшод олзотодог. Училищи болон үйлэдбэриин комбинадуудые дүүргэгшэд дээдэ һургуули дүүргэгшэдһээ һураггүй ехэ салин абана. Хүдэлмэришэнэй салин 1940 онойхидо орходоо 1979 ондо 3,9 дахин ехэ болоһон байгаа. Мүн тэдэнэй разрядуудые хаража үзэһэн байна. Техническэ мэргэжэл олгохо талаар Гүрэнэй комитедэй мэдээгээр тус һургуулинуудые дүүргэгшэд дүрбэ-табан жэл болоод, эгээл ехэ разряд абана, тиигэжэ салингыньшье нэмэнэ.

Манай орон дотор ажалшадта үзүүлэгдэһэн хубилалтануудай ашаар хүдэлмэришэдэй тоо түргэн ургана. Һүүлэй арбан жэлдэ тэдэнэй тоо 16 миллионоор олошорбо. Хүдэлмэришэнэй классай эрдэм һургуулиин дээшэлһэнэй ашаар, шанарай талаар тон ехэ дабшалта түйлагдаһан байха юм.

«Мысль» хэблэлээр гараһан «Хүдэлмэришэн-интеллигентын социальна түхэл шарай» гэһэн номой авторнууд залуу хүдэлмэришэдэй түхэл шэнжын хубилалта тухай олон тоото шэнжэлгэнүүдэй үндэһөөр социализмын үедэ эрдэм, техникын хубилалтын болошо байхада, хүдэлмэришэнэй мэргэжэлэй нэрэ хүндэ улам ургажа, ажал хэрэгынь инженернүүдэй болон техникүүдэй хүдэлмэридэ дүтэрхы болохо гэһэн тобшолол хэбэ.

Вячеслав КОСТИКОВ,
АПН-эй шэнжэлэгшэ.

ХИЛЫН саанаһаа • ТАСС • АПН •

АЛДАРТА ОЙ

СОФИ. Софиин городской партийна организациин 90 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалшадай ба БКП-гэй ветерануудай баярай суглаан эндэ болобо.

Болгариин Коммунис партиин эгээл сэхэ отряд болохо ниислэл хотын парторганизациин хүдэлмэриие, амжалтануудые БКП үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков тэрээн дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Софиин коммунистнууд арадай засаг бэхижүүлхын түлөө тэмсэлээ түрүү зэргэнүүдтэ хододоо ябадаг, шэнэ социалис общество байгуулгада партиин найдамтай түшэг тулгуур болодог юм.

Мүнөө ниислэл хотын партийна организаци Болгарида хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулха талаар шэглүүлэгдэһэн БКП-гэй программые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй жэшээ бүхы орон дотороо харуулна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Һүүлэй арбан жэлэй турша соо Софида байрын гэрнүүдэй шэнэ кварталнууд, һургуулинууд, хүүгэдэй саадууд, магазинууд баригдаа, хүн зониие худалдаа наймаанай ба транспортын талаар хангалга һайжаруулагдаа гэжэ Т. Живков хэлэбэ. Наймадахи табан жэлдэ хотые саашадань хүгжөөхэ үргэн ехэ түсэбүүд хараалагдаһан байна.

БКП болон НРБ Совет оронтой, КПСС-тэй, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудтай бата бэхи холбоо барисаатайбди.

Г. ШМИДТ США ОШОХОЁО МОРДОБО

БОНН. ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидт албанай хэрэгээр США ошохоёо мордобо. Президент Р. Рейгантэй хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ, олон тоото асуудалнуудые, тэрэ тоодо хоёр талын харилсаанай, мүн уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байна. ДПА агентствын тэмдэглэһэнэй ёһоор, «Польшодохи байдал тушаа хоёр ороной ондо ондоо хараа бодолтой байһан тухай» асуудал уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ.

Һүүлэй үедэ американ захиргаан Бонниие хашажа, харшалжа, социалис гүрэнүүд тушаа политикаяа бүри хэрзэгы шанга болгохыень Баруун Германиин талые баадхахаар оролдоно гэжэ адаглагшад тэмдэглэнэ. Али алиндань ашатай туһатай хэлсээнһээ арсаха эрилтэ Вашингтоной хүтэлбэрилхы тушаалтад ФРГ-гэй правительствын үмэнэ табиһан байгаа. Гэбэшье канцлер Г. Шмидт болон тэрэнэй кабинедэй гэшүүд иимэ һэдэлгэнүүдтэнь харюу сохилто үгэхэ гэжэ хараална.

КУБЫН КОМПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

ГАВАНА. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастрын түрүүлэлгэ доро Кубын Компартиин ЦК-гай IV пленум эндэ болобо. Тэрээндэ хабаадагшад оронoй 1982 оной Экономическа хүгжэлтын түсэбэй, Гүрэнэй бюджедэй проектнүүдые, Арадай засагай национальна ассамблейн декабриин 28-да нээгдэхэ сессиин үзэмжэдэ табигдаха бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Компартиин Национальна хиналта - шалгалтын комитедэй элидхэлые пленум мүн лэ баталба.

Ф. Кастро пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

КУВЕЙТ. Саудовска Арабиин король Халед болон уг залгамжалһан хаан хүбүүн Фахда албанай хэрэгээр Персидскэ тохойн оршондохи хэдэн оронуудаар ябажа байһан Сириин президент Х. Асадтай Эр-Риядта уулзажа хөөрэлдэбэ.

КОРОЛЬТОЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

Сиридэ хабаатай байһан Голанска гүбээнүүдтэ түбхинэн һууриҗахые шиидэһэн Израилиин ябуулгануудһаа уламжалан, араб оронуудта тохёолдоһон байдалые тэдэнэр хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэһэн байна.

Тель-Авивай ээрхэг түримхэй һүйдхэлтэ ябуулганuудта даирагдаһан Сириие манай орон гүйсэд дэмжэнэ гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Р. РЕЙГАНЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ВАШИНГТОН. США-гай президент Р. Рейган рождественскэ амаршалгатайгаар телевиденеэр үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ үгынгөө ехэнхи хубиие Польшодохи байдалда зорюулаа. Президент Польшодохи байдалые үнэн зүбөөр харуулангүй, Польшын бэеэ дааһан гүрэндэ, генерал В. Ярузельский түрүүтэй тэрэнэй хуулита правительствада бүдүүлигээр хардалга гүрдэлгэ хэһэн байна.

США-гай президент Польшодохи байдалые зорюута хазагайруулба. «Алалга хюдалганууд болоно, хүнүүдые түрмэ түлшэнүүдтэ хаана, концлагерьнуудые хэрэглэнэ» гэхэ мэтэ худал хуурмаг, һанааһаа абаһан үгэнүүдые хэлээ. Польшын правительство арад зондоо эсэргүү дай хэжэ байна гэжэ үндэһэгүйгөөр баталба. Оройдоол арбаад үдэрэй урда тээ ПНР-эй хуулита правительствые унагаахые түсэблэжэ, хэдэн зуугаад мянган үнэн сэхэ поляйгуудта эсэргүү шуһата муухай ябуулганууды бэлдэжэ байһан «Солидарностиин» хархис этэгээдүүдэй хорото ябуулганууд тухай дуулаагүй юумэдэл, США-гай президент юушье дурдабагүй.

Польшо юу хэхэ ёһотойб, орон дотороо ямар политика бэелүүлхэ зэргэтэйб гэжэ США-гай президент гаргуу эрилтэтэйгээр хандаһан байна. «Гол шэглэлнүүдээр Польшын правительстватай экономическа харилсаагаа саг зуура болюулхын тула США хэмжээнүүдые» абажа байна гэжэ Р.Рейган мэдүүлээ.

ПОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ

ВАРШАВА. ПАП агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, Польшын олонхи хүдэлмэрилэгшэд рождественскэ һайндэрнүүдтэшье ажаллаха байна. Түмэр замшад, автомобильна транспортын, коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэд габшагайгаар ажаллана. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы дээрээ орон дотор амгалан тайбан байдал оршоно.

Сэрэгэй эрхэ байдалда хонжоо наймаа хэхэ ябадалтай тэмсэхэ зорилгонуудые хонжоо наймаантай тэмсэдэг түбэй комисси хаража үзэһэн байна. Декабриин 13-һаа 23 болотор бүхы орон дотор хонжоо наймаанай хэрэгүүдээр 427 мүрдэлгэ хэгдэжэ эхилбэ.

«Земовит» шахтадахи байдалай гуримшуулагдаһанай һүүлээр «Солидарностиин» хархис этэгээдүүд ондоо «Пяст» шахтада мянга гаран горнягуудые газар доро хүсөөрөө байлгаһаар гэжэ ПАП агентство дамжуулна.

«Солидарностиин», «Бэеэ дааһан Польшын конфедерациин» тамгатай заабаринууд һаяхан олдоһон байгаа. Тэдэниие «Трибуна роботнича» газетэ толилбо. Контрреволюционно бүлэглэлнүүдэй орон дотор засаг гартаа абаха түсэбүүдтэй байһыень эдэ заабаринууд элирхэйлэн гэршэлнэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ УРЯА

Өөрынгөө арга боломжонуудта найдадаг социализмын ниитын хоёр ондоо байгуулалтын амгалан ёһоор хоорондоо мүрысэхэ аргатай байһанда этигэдэгынь бүгэдэндэ мэдээжэ юм. Тиигэбэшье социалис байгуулалтатай арсалдаандаа капиталис байгуулалтын хүсэ хэрэглэхээ ходо оролдодогынь мүн лэ мэдээжэ ааб даа. Имагтал манай социалис агуу ехэ орондо зохёогдожо, уласхоорондын байдалда үргэнөөр мэдэрэгдэһэн 80-дахи онуудай эб найрамдалай программа дэлхэйн политикада эдэбхи ехэтэйгээр нүлөөлжэ байна. Тус программын ашаг үрэ ехэтэй байһанда ямаршье маргалта байхагүй. Эндэ нэгэ иимэ юумэн тушаа һануулая: Европодо «хизаарлагдаһан дай» хэхэ гэһэн бодомжогүй бүдүүлиг үүсхэл гаргаһан империалис гол ехэ гүрэн болохо США уласхоорондын олониитын эрилтэдэ буулта хэжэ, Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хороохо тухай асуудалые Советскэ Союзтай зүбшэн хэлсэхын тула Женевэдэ столдо һууха баатай болоо.

Америкын Эн-би-си гэжэ телекомпаниин асуудалнуудта Л. И. Брежневэй үгэһэн харюунуудаар үргэн ехэ һонирхол хадаа СССР-эй эб найрамдалда дуратай политикын хэды ехэ нүлөөтэй байһанай толотомо үшөө нэгэ гэршэ болоно үгэбэ. Тэдэ харюунууд дотор шахардуу байдалые һуларуулха, ядерна дайнай аюулые зайсуулха Советскэ Союзай хүсэл эрмэлзэл баһа дахин соностобо гээд тэмдэглэгдэнэ.

Уласхоорондын мүнөөнэй байдал политическэ хоёр хараа шэглэлээр тайлбарилагдана гээд Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ: шахардуу байдалые һуларуулха хараа шэглэл, тэрэнние Советскэ Союз, социалис оронууд ба бусад гүрэнүүд баримтална, нүгөөдэ хараа шэглэлынь гэхэдэ, шахардуу шанга байдалые һуларуулгада эсэргүү тэмсэл, тэрэнние Холбоото Штадууд, НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд ба Хитад баримтална. Иимэ эрхэ байдалда бодомжотой байлга ба эб найрамдалай түлөө уряа һүр жабхалантайгаар Москвааһаа соностоо. Тэрэ хадаа Л. И. Брежневэй үгэһэн харюунууд болоно.

Буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргаха бодомжогүй политикаһаа арсаха уряатайгаар президент Л. И. Брежнев харюу үгэбэ,—гээд Англиин «Таймс» газетэ тэмдэглэнэ. Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хороохо тушаа хөөрэлдөөн дээрэ бэе бэеэ ойлгохо ябадал түйлаха ба стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хороохо тухай асуудалаар хөөрэлдөөгөө һэргээхэ ябадал түйлаха тон шухала байһание тэрэ тэмдэглээ. Советскэ Союз эдэ хөөрэлдөөнүүдые һэргээхээр бэлэн. Мүнөө Вашингтоной өөрынгөө үгэ хэлэхэ хэрэг үлэнхэй.

Ондоо ямаршье ороной—бага гү, али ехэшье байг хамаагүй—хүсэлэл оролдолгынь хэрбээ политическэ байдалые һайжаруулгада, урда урдаһаа туласа татагдаһан сэрэгэй хүсэнүүдые бага болгохо ябадалда зорюулагдаһан байгаа гээшэ һаань, манай орон тэрээндэнь бүтэмжэтэй һайнаар хандана. США-гай гү, али ондоо ямаршье гүрэнэй тиимэ ябуулга хээд байгаа гээшэ һаа, тэрэнэйнь манайда зүбөөр ойлгогдохо, бүтэмжэтэй харюугай үгтэхэ байһанда ямаршье маргалта байхагүй. Үнэн сэхэ һэшхэлһээ бидэнэр тээшэ һарбайгдаһан хэнэйшье гар байг —хамаагүй, адхагдангүй хооһон үлэхэгүй.

КАМПУЧИ: ШУХАЛА ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД

Арадай Кампучиин хүн зоной эгээл олоороо хабаададаг организаци — Кампучиие аршалан хамгаалгын национальна нэгэдэмэл фронтын III съезд үнгэрһэн неделидэ Пномпеньдэ болобо. Тус съезд шэнэ байдал байгуулха замда, хүршэ Таиландда хороһон дайсадай харата ябуулгануудта эсэргүү тэмсэлдэ оронойнгоо урда табигдаад байһан ээлжээтэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэбэ. Пол Потой шуһата журамай усадхагдаһаар гурбан жэлэй үнгэрөөшье һаань, энэ тэмсэл мүнөөшье айхабтар шухала байһан зандаа. Пол Пот, Иенг Сари гэгшэдэй алууршадые тэжээн тухирһан гансахан Пекиндэ полпотовецуудые Пномпень бусаахые һанаашална бэшэ. Хилын саана байдаг, урдань хаан-хүбүүн байһан Нородом Сианугай, өөһэдынгөө тухирдаһан Сон Санна гэгшын хархис бүлэгүүдгэ США эдэбхитэйгээр туһална. Вашингтон, мүн Пекиншье элдэб янзын эдэ үлэгдэлнүүдһээ ямар нэгэ «фронт» бүридхэжэ, буу зэбсэгээр хангажа, өөһэдынь үгэ дууламгай «коалиционно правительство» байгуулхые оролдоно.

Кампучиие аршалан хамгаалгын национальна нэгэдэмэл фронт 1978 оной декабриин 2-то мүндэлжэ, тэрэнэй программань арад зондоо соносхогдоо һэн. Хүдэлмэришэд, таряашад, революционно хүсэл эрмэлзэлтэй солдадууд тэрэнэй туг доро жагсаһан юм. Пол Пот—Иенг Сариин журамые унагааха ба социализмын замаар дабшажа, эб найрамдалай ба хани нүхэсэлэй гадаадын политика бэелүүлхэ Арадай Кампучиие байгуулха зорилгоор фронтын программа кампучи арадые нэгэдэхыень уряалһан байна.

Пекинэй табималнуудай орон доторһоонь үлдүүлһээр гурбан жэл үнгэрбэ. Энэ съезд дээрэ арадайнгаа ажахые һэргээн бодхоохо талаар түйлагдаһан амжалтанууд тухай хэлэгдээ. Эдэ амжалтанууд ахa дүү социалис оронуудай туһаламжаар түйлагдажа байһаниинь мүн лэ тэмдэглэгдээ. Уласхоорондын байдалда Кампучиин Арадай Республикые газаашалха, гансаардуулха һэдэлгын хэды хэгдэжэ байбашье һаа, тэрэ хэдэн арбаад гүрэнүүдээр, уласхоорондын хэдэ хэдэн организацинуудаар мэдэрэгдэнхэй. Национальна суглаанай түрүүшын сесси дээрэ баталан абтаһан республикынь Конституци кампучи арадай түйлалтануудые хуулита ёһоор бэхижүүлһэн байна. Ниитын-политическэ эрхэ байдалай тодорхой баримтануудые хараада абан, социализмын үндэһэ һууринуудые байгуулха дүтын зорилгонуудые хараалһан Кампучиин арадай революционно партиин съезд түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно.

Оронойнгоо бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалгын аша туһада өөһэдынгөө нэгэдэл болон жагсаалые бэхижүүлгэ хадаа уласхоорондын мүнөө үеын орёо бэрхэшээлтэ эрхэ байдалда кампучи арадай гол шухала зорилго байһан зандаа үлэнэ гээд ЕФНСК-гай III съездын тунхаглаһан деклараци дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Социалис хани нүхэсэлэй оронуудтай хэлбэришэгүй аха дүү ёһоной һаналаа нэгэдэлгэ ба харилсан туһалалсалгын айхабтар шухала удха шанартай байһание съезд онсолон тэмдэглээ.

Съезд дээрэ баталан абтаһан шиидхэбэриин ёһоор, олониитын энэ организаци саашадаа Кампучиие аршалан хамгаалгын ба национальна байгуулалтын нэгэдэмэл фронт гэжэ нэрлэгдэхэ болобо. Орон доторнь боложо байһан революционно ехэ хубилалтануудай илагдашагүй байһание энэ хуралдаанай дүнгүүд элирхэйлэн харуулба.

ЭКОНОМИЧЕСКА ЭЭЭРХЭЛГЭДЭ ЭСЭРГҮҮ НЭГЭДЭЛ

Экономическа талаар регинональна томо холбоонуудые байгуулга хадаа империалис гүрэнүүд болон ЮАР-ай шэнэ түхэлэй колониальна эзэмдэлгын үргэдэлгэдэ харюу болоно. Энэ харата ябуулгань Лусака хотодо һаяхан үнгэргэгдэһэн Зүүн ба Урда Африкын оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой конференци дээрэ, мүн Либревильдэ үнгэргэгдэһэн Африкын түбэй таможенна ба экономическа холбооной (ЮДЕАК) гэшүүн-гүрэнүүдые толгойлогшонорой соведэй 17-дохи сесси дээрэ эли тодоор харагдаһан байна. Эдэ хоёр уулзалгын гол шалтагаан юун байгааб гэхэдэ, Баруун оронуудай ЮАР-тай үгэсэн, Африка түбидэ бэелүүлжэ байһан экономическа эзэмдэлгые эрид шууд буруушаалга, мүн тэрэшэлэн дэлхэй дээрэ экономическа үнэн сэхэ шэнэ харилсаануудые тогтоохо эрилтэ болоно.

Энэ хараа бодолой зүб байһанда ямаршье маргалта байхагүй. Африкан оронуудай ажахыда тохёолдоһон бэрхэшээлтэ байдал хадаа баруун оронуудай энэ түбиин байгаалиин баялигуудые зэрлиг хомхойгоор ашаглалгаяа яажашье һаань үргэлжэлүүлхэ һэдэлгын хойшолон мүн болоно. Энээн тухай дурсагдагша зүблөөнүүд дээрэ сэхэ хэлэгдэһэн байха юм. Жэшээнь, Холбоото Штадууд Африкын ашаар лэ платинын талаар өөһэдынгөө хэрэглэмжын 82 процентые, марганецан талаар—87, алтанай талаар —67 процентые хангана. ЕЭС-эй гүрэнүүд хэрэглэжэ байһан бүхы зэдэй 45 процентые, эдеэ хоолой 25 процентые Африкаһаа абаашана.

Эды ехэ баялигайнгаа орондо Африка юу абанаб? Энэ асуудалда үгтэхэ харюу тон богони: мэдэлдэ байлга, гээгдэнги, барга байдал, үлэсхэлэн хооһон байдал, ерээдүйдөө найдаха юумэн үгы, баруун оронуудгай экономическа адли тэгшэ бэшэ «харилсаа холбоотой» байһан дээрэһээ Африкын национальна бүхы продуктынь хэмжээн бүхы дэлхэйнхиһээ оройдоол 2,7 процентнь болоно, тиихэдэ олзо доходыень нэгэ хүн дээрэ абахада — дэлхэй дээрэ эгээл багань байха юм.

Замбиин президент К. Каунда гэгшын заалһанай ёһоор, Лусака хотодо зарлагдаһан конференци дээрэ Зүүн ба Урда Африкада худалдаа наймаанай тусхай зоно байгуулха тухай договорто гар табиһан оронууд уласхоорондын экономическа шэнэ бүридэл тогтоохо, Африкын бэеэ даанхай гүрэнүүдые дээрмэдэн мүлжэжэ байһан монополинуудта туһалдаг колониальна шүдэрнүүдые усадхаха замда горитойхон алхам болоно үгэбэ. Либревильдэ сугларһан гүрэнүүд баһал тиимэ уг зорилгоор Африкын түбтэ «экономическа томо нэгэдэл» байгуулха гэжэ мэдүүлээ.

Дурсагдагша хоёр уулзалга дээрэ урдань колонинууд байһан гүрэнүүдтэй экономическа харилсаагаа шэнээр хаража үзэхэһөө арсажа байһан баруун оронуудые эрид шууд шүүмжэлгэдэ онсо анхарал хандуулмаар байна. Залуу гүрэнүүдые империализмын өөрынгөө мэдэлдэ абаха һэдэлгэ хадаа монополистнуудай, нэн түрүүн американ сэрэгэй-промышленна комплексын харата муухай хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлэн харуулна. Африкын бүхэли регионуудые «США-гай аша туһын хэрэгүүдэй шухала зононууд» гэжэ, африкан арадуудай өөһэдынгөө байгаалиин баялигуудай бодото эзэн болохо хүсэл эрмэлзэлые «США-гай национальна аюулгүй байдалда добтолго» гэжэ Вашингтондо һэнгэргүйгөөр харадаг болонхой.

Иимэ эрхэ байдалда өөһэдынгөө аша туһын хэрэгүүдые аршалан хамгаалха хэмжээнүүдэй нэгэн болгон, Африкын гүрэнүүд ажабайдалдаа ашатай туһатай экономическа холбоонуудые байгуулха хараа шүгам баримтална.

А. РАЧКОВ,
Г. КОРОЧАНЦЕВ,
С. ФРОЛКИН.
(ТАСС).

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

УЛАСХООРОНДЫН НАНГИН УЯЛГААР

Испаниин арадай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанги байдалай түлөө тэмсэл 1936 онһоо эхитэй.

Бүхы дэлхэйн ажалшад, бүхы түрүү үзэлтэй хүнүүд Испаниин арадта талархан, тэмсэлыень дэмжээ һэн. Москвада ба Ленинградта, Киевтэ ба Минскдэ болон Советскэ Союзай бэшэшье городуудта олон зоной хабаадалгатай митингнүүд үнгэргэгдэдэг байгаа.

«Арьяатандал зэрлигшэһэн фашизмтай тэмсэхэдэтнай бидэнэр таанартай сугтаабди» гэжэ митингдэ хабаадаһан хүдэлмэришэд, колхознигууд, уран зохёолшод, эрдэмтэд мэдүүлдэг һэн.

Профсоюзуудай Бүхэсоюзна түбэй совет гүрэн дотороо республика байгуулхын түлөө тэмсэжэ байһан Испаниин арадта туһа хүргэхын тула тусхай фонд эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаһан юм.

Испаниин арадтай һаналаа нэгэдэгшэдэй хэдэн олон митингнүүд 1936 оной август һарын туршада үнгэргэгдэһэн байха. Эдэ митингнүүд тухай статьянууд «Эб найрамдал, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байһан Испаниин арадһаа холо бологты!» гэһэн гаршаг доро толилогдодог байгаа.

— Бидэнэр таанарай үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэлые дэмжэн, хэзээдэшье илаха байһандатнай батаар этигэнэбди. Илалта түргэн түйлахынтнай түлөө хүн бүхэн нэгэ һарынгаа салингай хахадые Испаниин ажалшадта болон тэдэнэрэй бүлэнэртэ зорюулан, тусхай фондо оруулхабди, — гэжэ мяха-консервын комбинадай коллективэй абаһан тогтоол дотор бэшэгдэнхэй һэн.

Улаан-Үдын ПВЗ-гэй, Хяагта ошохо тракт заһабарилха управлениин, уһан ба түмэр замуудай транспортын болон бэшэшье предприятинуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад баһал иимэл шиидхэбэринүүдые абаһан байха юм.

Сүлөөтэ Испаниин түлөө тэмсэгшэдтэ туһалхын түлөө мүнгэн зөөри суглуулгада мүн үхибүүдшье шадаха зэргээрээ хубитаяа оруулһан байна. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын 27-дохи һургуулиин һурагшад 14 түхэриг 34 мүнгэ суглуулаа һэн. «Испаниин эрэлхэг зоригтой эхэнэрнүүдтэ туһалая» гэһэн Москвагай Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Трехгорно фабрикын хүдэлмэришэдэй уряагаар республика доторнай мүнгэ зөөри суглуулха хэрэг 1936 оной сентябрь—октябрь һаранууда илангаяа үргэдөө һэн.

«Испаниин эрэлхэг зоригтой эхэнэрнүүд гансаараабди гэжэ бү һанаг. Бидэнэр туһалхабди. Тэдэнэртэй салингаараа хубаалдахабди»— гэжэ Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай коллективэй хамтын суглаан дээрэ тус комбинадай үнишэй хүдэлмэришэн, стахановка М. П. Прохорова сэдьхэлээ хүдэлгэн мэдүүлээ.

Бүхы суглуулагдаһан мүнгэн зөөри Испаниин үлэсхэлэн үхибүүдые эдеэ хоолоор хангаха, эхэнэрнүүдтэ туһалха хэрэгтэ зорюулагдаһан юм.

Тэмсэжэ байһан Испаниин арадта туһалха фонддо Зэдын комбинадай шахтернуудһаа 15 мянган, Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын һургуулиин студентнүүд болон багшанарһаа 3 мянган, мяха-консервын комбинадай коллективһээ 4,5 мянган түхэриг мүнгэн оруулагдаһан байна.

1936 оной октябриин 19-дэ Улаан-Үдэдэ Хубисхалай талмай дээрэ болоһон Испаниин баатарлиг арадтай һаналаа нэгэдэлэй митинг дээрэ манай республикын ажалшад Испаниин арадай фашизмые үгы хэжэ, түгэс илалта түйлатар эрэлхэг зоригтой тэмсэлшэдэй бүлэнэртэ хододоо туһа хүргэхөөр бэлэн байһанаа мэдүүлээ һэн.

1936 оной октябриин 27-ной мэдээгээр бүхы орон доторнай дүн хамта 47 миллион 595 мянган түхэриг мүнгэн сугларһан байгаа. Энэ мүнгөөр эдеэ хоол, дулаан хубсаһан худалдагдан абтажа, Испаниин үхибүүдтэ, эхэнэрнүүдтэ эльгээгдээ.

1936 оной ноябрь һарада Улаан-Үдын архиин заводой хүдэлмэришэд Испаниин Компартиин ЦК-гай секретарь Хосе Диасай СССР-эй архиин промышленностиин хүдэлмэришэдтэ эльгээһэн бэшэг абаа һэн. Энэ бэшэг дотороо Хосе Диас тус промышленностиин хүдэлмэришэдтэ Испаниин арадта үзүүлжэ байһан туһаламжынь түлөө баярые хүргэһэн юм.

Испаниин Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшын бэшэгтэ харюу болгон, заводой хүдэлмэришэд Испаниин арадай түгэс илалта түйлатар һара бүриингөө салингай хоёр процентые туһаламжын фонддо оруулха гэжэ нэгэн һаналтайгаар тогтоогоо.

Совет арадай энэ туһаламжа хүшэр хүндэ тэмсэлдэнь испан арадые зоригжуулдаг байгаа. Аха дүүгэй ёһоной энэ дэмжэлгэ хадаа уласхоорондын һаналай нэгэдэлые гэршэлнэ.

Г. СЕМИНА,
БурАССР-эй Гүрэнэй түбэй архивай ахамад археограф.

ХОТО худөөгэй hОНИН

ЗАЛУУШУУЛ НЮТАГТАА АЖАЛЛАНА

Тээгдын дунда һургуули дүүргэһэн залуушуул түрэл ажахыдаа хүдэлдэг заншалтай. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, Рая Будаева ажахынгаа Могойн фермэдэ һаалишанаар ажаллана. Рая Рачинская эндэ тугалшанаар хүдэлнэ. Ж. Доржиев сэрэгэй алба дүүргэһэнэй һүүлээр, түрэл нютагтаа автомашинын жолоошон болонхой.

Б. Дабаева, С. Доржиева гэгшэд Буряадай хүдөө ажахын техникум дүүргээд, совхоздоо мэргэжэлтэдээр ажаллана. Иигэжэ нютагай залуушуул түрэл ажахыгаа улам саашадань хүгжөөлсэхэ хэрэгтэ хамсыгаа шаман оронхой.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хориин район.

СЛЕТ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Хориин районно газетын дэргэдэ хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй слёт боложо үнгэрбэ. «Районно газетые гаргалгада хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй дүүргэдэг үүргэ» гэһэн элидхэл газетын редактор Ф. А. Хандархаев хэбэ.

Эндэ сугларһан ниитын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэй хабаадалсаа. Районой соёлой байшангай директор В. Ф. Стрекаловская, хүдөө бэшэгшэ И. П. Петрухин, арадай депутадуудай Хориин поселково Соведэй түрүүлэгшэ Д. Н. Доржиев, районой нэгэдэмэл библиотекын директор И. А. Лисова, районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Степанов, пионернүүдэй байшангай директор Г. Н. Туголукова гэгшэд һонирхолтой һанамжа, дурадхалнуудые оруулаа. Партиин райкомой парткабинедые даагша Н. Т. Доржиева слёт дээрэ үгэ хэлээ.

Түгэсхэлдэнь эдэбхитэй хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтэ редакциин Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаһан байна.

Ж. БАДМАЕВ.

ХЯАГТЫН РАЙОНДО

ХАНИ БАРИСААНАЙ ФЕСТИВАЛЬ

Алтайн дунда һургуулида арадуудай хани барисаанай фестиваль үнгэргэгдэбэ. Класс бүхэн союзна республикануудые түлөөлжэ, национальна хубсаһа үмдөөд, олон ондоо яһатанай дуу, хатар гүйсэдхөө.

«Байгал» гэһэн литературно-хүгжэмтэ композици илангаяа һонирхолтой байгаа. Яхад арадай хатарые Туяна Батомункуева, яхад хэлэн дээрэ дуу Валя Цыбикова гэгшэд гүйсэдхэбэ. Башкир хатар уян нугархайгаар гүйсэдхэһэн Екатерина Дамбаевада харагшад халуун альга ташалга бэлэглээ.

Классай хүтэлбэрилэгшэд Г. С. Эрдынеева, С. О. Цыбикова, А. Д. Доржиева ба бусадшье энэ һайндэр эмхидхэхын тула бэлэдхэл һайнаар ябуулаа юм. Фестивальда эдэбхитэйгээр хабаадаһан һурагшад Саша Цыренжапов, Оюна Рампилова, Батор Мункуев, Дина Жапова ба бусадшье магтаал һайшаалда хүртөө.

ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ УДХАТАЙ

Наушки һууринда «Ажалай журам» гэһэн темээр конференци үнгэргэгдэбэ. Наушки станциин инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд, алба хаагшад эндэ хабаадалсаа.

Түмэр замшадай библиотекые даагша Р. И. Русских «Хүдэлмэриин сагые алмаха тухай» элидхэл хэбэ.

Удаань «Предприятида ажал хүдэлмэри эмхидхэлгэ тухай» гэһэн темээр станциин мастер Т. П. Курсакова үгэ хэлэжэ, тусхай баримтануудые хэрэглэн, шагнагшадые һонирхуулжа шадаа. «Ажалшадай харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшын дүүргэдэг үүргэ» гэһэн темээр хөөрэлдөө станциин парткомой секретарь В. А. Ушакин эхилһэн байна. Библиотекарь Н. Ю. Кузнецова энэ талаар өөрынгөө һанамжа, дурадхалнуудые элирхэйлээ.

Хүмүүжүүлхы удха шанартай энэ хэмжээ ябуулгада КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь В. И. Тарасов хабаадалсаа.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «З... хёон байгуулгын програ... ма» — түрүү бэшэг. «Ре... публикын ажалай эршэ» ... суглуулбари. «Түгсэй... орой хүрэтэрнь» — хөөр... дөөн. РСФСР-эй Верхов... Соведэй Президиумэй Ук...

Хоёрдохи хуудаһан... Профсоюзай ажабайдал: т... соон ба һунгалта. «Са... уларилда хэн найданаб?» ... В. Алешинагай статья. «А... таторнуудые хүлеэһээр» ... А. Климовэй статья.

Гурбадахи хуудаһан... ТАСС-ай материалну... Уласхоорондын шэнжэ... Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһан... «Патриот» — суглуулба... Соносхолнууд, мэдээсэлн...

СПОРТ

ҮБЭЛЭЙ СЕЗОН НЭЭГДЭБЭ

Һайн дуранай спортивна «Труд» бүлгэмэй Дээдэ-Онгостойдохи һурган һорилгын баазада үбэлэй сезоной нээлгэдэ зорюулагдажа, санаар мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Эрэшүүлэй дунда 4×5 километр, эхэнэрнүүдэй дунда 3×3 километр зайда шата шатаар урилдаан болоо. Физкультурын ямаршье коллектив энэ мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртөө. Тиимэһээ олон команданууд, спортсменүүд санын зүргэ дээрэ гаража, хаба шадалаа туршаха аргатай байгаа.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр найман жэлэй, дунда һургуулинуудай, техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай, техникумүүдэй команданууд мүрысөө нээбэ. Мүрысөөнэй нэгэдэхи үдэрэй дүн гаргахада, найман жэлэй һургуулинуудай дундаһаа 39-дэхи һургуулиин басагадай, хүбүүдэй команданууд нэгэдэхи һуури эзэлээ. Техническэ мэргэжэл олгохо училищинуудай дундаһаа 16-дахи ГПТУ-гай хүбүүдэй, 11-дэхи ГПТУ-гай басагадай команданууд илажа гараа. 65-дахи дунда һургуулиин хүбүүдэй эстафетын команда бэлэхэнээр илалта түйлаа. Дунда һургуулинуудай басагадай команданууд сооһоо 6-дахи интернат һургуулиин басагад түрүүлээ. Тусхай мэргэжэл олгодог дунда һургуулинуудай командануудай дундаһаа механико-технологическа техникумэй басагадай, түмэр замай техникумэй хүбүүдэй команданууд түрүү һуурида гараа.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр илангаяа шанга тэмсэл болоо. Эхэнэрнүүдэй дунда урилдаан эхилжэ, Буряадай багшанарай институдай түлөөлэгшэ Ольга Беляевагай түрүүлэн ерэхэдэ, хоёрдохи шатада тэрэнние халан абаха хүн үгы байжа, үхибүүдэй, эдиршүүлэй 4-дэхи спортивна һургуулиин суглуулагдамал командын түлөөлэгшэ түрүүлбэ. Тус һургуулиин команда хоёрдохишье, гурбадахишье шатануудта түрүүлжэ ябаа. Гэбэшье һүүлшын, дүрбэдэхи шата дээрэ Зүүн Сибиирийн технологическа институдай түлөөлэгшэ бултыень ахижа, командаяа нэгэдэхи һуурида гаргаа.

Буряадай багшанарай институдай спортын факультедэй студент, спортын мастерта кандидат С. Федосеевэй түрүүшын шатада хурдаар гүйжэ, түрүүлэн ерээшье һаань, хоёрдохи, гурбадахи шатануудта тус команда нэгэдэхи һууридаа бухэжэжэ шадангүй, ерээдүйн багшанар гурбадахи һуурида гарашабал даа. Тиибэ яабашье дүрбэдэхи шатада гүйһэн спортын мастерта кандидат Саян Жамбалов командаяа түрүү һуурида гаргажа шадаба.

Үйлэдбэриин коллективүүдэй дундаһаа Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй эхэнэрнүүдэй, Хандагатайн леспромхозой эрэшүүлэй команданууд түрүү һуурида гараба.

Тус мүрысөөн хэды эмхитэйгээр үнгэргэгдэбэшье, нилээд олон дутуу дунданууд эли бодо гараа. Нэн түрүүн юу тэмдэглэлтэйб гэбэл, городоймнай физкультурын олохон коллективүүд мүрысөөндэ хабаадаагүй. Город соомнай техническэ мэргэжэл олгохо хорин училищи бии. Харин тэдэнэрэй гурбаниинь лэ мүрысөөндэ хабаадаа. Үйлэдбэриин табин коллективэй оройдоол табаниинь санын зүргэ дээрэ гараа.

Үбэлэй спортивна сезон тиимэшье удаан саг соо үргэлжэлдэггүй гэжэ хэндэшье мэдээжэ ха юм даа. Гэбэшье городоймнай физкультура, спортын эмхинүүдэй зарим хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай мартажархёод, һаналаа бодотоор табинагүй.

В. ДЕНИСОВ,
мүрысөөнэй ахамад судья.

«БАГА РАКЕТКЫН» ЭЭЭН

Столой теннисые хүгжөөхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха шухала. Ушарынь гэхэдэ, спортын энэ зүйл Олимпиин наадануудай программада оруулагдаа бшуу. Тиимэһээ манай спортын бүлгэмүүд, горспорткомитет, ресспорткомитет энэ зүйлые олоной дунда үргэнөөр хүгжөөхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха аабза гэжэ һанагдана.

Иимэ зорилготойгоор ветерануудай дунда столой теннисээр мүрысөөн үнгэргэгдөө. Нарин сэмбын комбинадай спортзал соо болоһон мүрысөөндэ спортын энэ һонирхолтой зүйлдэ дуратайшуулай гурбан үеын хүнүүд сугларһан байна.

Буряадай АССР-эй оло дахин чемпион В. Плутт (мүнөө РДЮСШ-гай һуралсалай талые даагша), Буряадай багшанарай институдай проректор С. Чагдуров (зураг дээрэ), ВСТИ-гэй дээдэ математикын ахалагша багша Б. Цыренжапов, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ахалагша инженер Т. Пурбуева болон бусад эдэнэй дунда байгаа.

Теннисистнүүд хоёр бүлэг болож хубаараад наадаба. Эгээл эрхимүүдынь түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараһан байна. Эрэшүүлэй дундаһаа И. Устинов, В. Савинов, В. Плутт, В. Власов, Б. Цыренжапов гэгшэд иимэ нэрэ хүндэдэ хүртөө. РДЮСШ-гай тренер И. Устинов найдамтай һайнаар наадажа, түрүү һуури эзэлбэ. В. Савинов—хоёрдохи, Б. Цыренжапов гурбадахи шангуудта хүртэһэн байна.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа спортын мастерта кандидат Татьяна Пурбуева онсо шалгарба.

Сэхыень хэлэхэдэ, илагшад, шүүгдэгшэд гэжэ байгаагүй гээд тэмдэглэлтэй. Имагтал мүрысөөндэ хабаадагшад бэе махабадаа хатуужуулжа, эршэ хүсэ нэмэһэн байха юм.

П. НОВАК.
мүрысөөнэй ахамад судья.

БАРИЛДААНАЙ ҺОНИН

Олимпиадада бэлэдхэлэй опорно пунктнуудай дунда Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар мүрысөөн Нальчик хотодо болобо. Баргажанай хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер спортын мастер Виктор Ринчинов энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, амжалта түйлажа, хоёрдохи эгээл хүнгэн шэгнүүртэ илалта түйлаба.

Бүхэроссиин залуушуулай VI түгэсхэлэй мүрысөөн Орджоникидзе хотодо болобо. Буряадай багшанарай институдай студентнэр, спортын мастернууд Василий Миланханов, Сергей Галсанов гэгшэд эдэбхитэй һайнаар барилдажа, өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ хоёрдохи һууринуудые эзэлээд, мүнгэн медальнуудаар шагнагдаа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжу... гын программа. 9.00 — «В... мя». 9.40 — Үглөөнэй гимн... тика. 10.05 — К. Гоц... «Принцесса Турандот» — ... жэг-концерт. 12.30 — Ш... һонин. (12.35 час хүрэт... 15.15 — Шэнэ һонин. 15.3... «Шинии ажал — шинии ... жалта» — кинопрограм... 16.00 — «Согтой хүхюун ... рысөөнүүд». 16.45 — «Ор... хэлэн». 17.15 — Румын... арадай инструментнүүдэй к... церт.

Улаан-Үдэ. 17.45 — «Б... гал» (буряадаар). 18.15 ... «Экономико, Эрдэм нау... Ажал хэрэг». «Ажахы эрхил... гые нарижуулан һайжару... га». 18.50 — «Оршожо бай... Шэнэ жэлээр» — конце... амаршалга. 19.30 — «З... Сибирь» — киножурнал.

Орбита. 19.45 — «Мүнөө... — түби дэлхэй дээрэ». 20.0... «Соведүүд ба ажабайд... 20.25 — «Единственная» ... уран һайханай фильм түр... шынхеэ харуулагдаха. 22.00 ... «Время». 22.35 — «Снежн... напевы» — фильм-конц... 22.55 — «Мүнөөдэр — т... дэлхэй дээрэ». 23.10 — Ки... камера дэлхэйе буулгана.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжу... гын программа. 13.00 ... «Тарханкут» — телевизио... баримтата фильм. 13.10 ... «Шатарай һургуули». 13.4... Географи, 6-дахи класс. «Ю... Америкэ. Амазони». 14.10 ... Дж. Свифт. «Ажабайдалай ... ажал ябуулгын хуудаһануу... 15.10 — «Хүнүүдтэ туһа... байхэ». «Кабалевский — мүн... дэр» (2-дохи фильм). 16.1... «Хуули мэдэхэ гүш?». 16.40 ... «Замысел»—баримтата фил...

Улаан-Үдэ. 17.00 — «А... дуунтай үүзэлга» гэһэн д... жуулгаһаа.

Орбита. 17.45 — «Зэ... шуулай адресууд». 18.45 ... «Дохёогоо үгэгты, горн... нууд!» 19.15 — «Үхибүүдтэ ... шүлэгүүд». 19.30 — 19.45 ... Забһарлаг а.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Сон... холнууд.

Орбита. 20.00 — Баскет... лоор СССР-эй чемпио... Эрэшүүл. ЦСКА — «Стр... тель» (Киев). 20.45 — «А... лан нойрсогты, багашу... 21.00 — «Советскэ Сою... алба хэнэб!» 22.00—«Врем... 22.35 — «Ах, водевиль, ... девиль...» — телевизио... уран һайханай фильм. 23.... «Гүрэнэй Третьяковско г... рейн зэгнуудаар» — эр... дэлгээүүлгын фильм. 00.05 ... Москвагай Гүрэнэй фила... ниин академическэ симф... ческа оркестрэй концерт.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат. —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21. информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03809. Заказ № 298. Индекс 5901...